

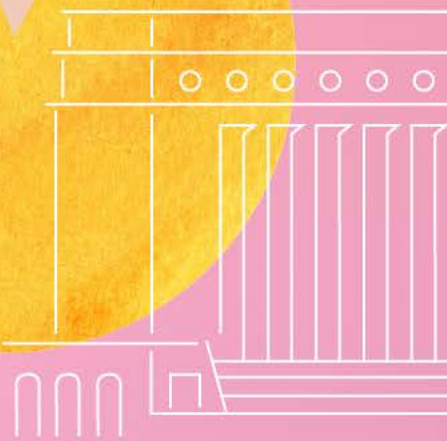
NUORTEN PARLAMENTTI 2022

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

OPINKIRJO
KEHITTÄMISKESKUS

Nuorten parlamenttiin osallistuneet koulut (1/2)

Helsingin vaalipiiri

- Helsingin eurooppalainen koulu, Helsinki
- Helsingin normaalilyseo, Helsinki
- Helsingin ranskalais-suomalainen koulu, Helsinki
- Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu, Helsinki
- Helsingin Uusi Yhteiskoulu, Helsinki
- Porolahden peruskoulu, Helsinki
- Vesalan peruskoulu, Helsinki
- Vuoniityn peruskoulu, Helsinki
- Åshöjdens grundskola, Helsingfors

Uudenmaan vaalipiiri

- Albert Edelfeltin koulu, Porvoo
- Hagelstamska skolan, Grankulla
- Kartanonkosken koulu, Vantaa
- Kasavuoren koulu, Kauniainen
- Kauklahden koulu, Espoo
- Kilonpuiston koulu, Espoo
- Kilterin koulu, Vantaa
- Kirkkojärven koulu, Espoo
- Laurentius-koulu, Lohja
- Lyceiparkens skola, Borgå
- Martinkallion koulu, Espoo
- Martinlaakson koulu, Vantaa
- Mikkolan koulu, Vantaa
- Nurmijärven yhteiskoulu, Nurmijärvi
- Olarin koulu, Espoo
- Otaalammen koulu, Vihti
- Peltolan koulu, Vantaa
- Postipuun koulu, Espoo
- Pääskytien koulu, Porvoo
- Riihikallion koulu, Tuusula
- Tapiolan koulu, Espoo
- Tiistilän koulu, Espoo
- Urheilupuiston koulu, Nurmijärvi
- Winellska skolan, Kyrkslätt

Varsinais-Suomen vaalipiiri

- Elisenvaaran koulu, Pöytyä
- Hirvikosken yhtenäiskoulu, Loimaa
- Ilmaristen koulu, Lieto
- Kemiönsaaren keskuskoulu, Kemiönsaari

- Kosken seudun yläaste, Koski Tl
- Luolavuoren koulu, Turku
- Moision koulu, Salo
- Syvälahden koulu, Turku
- Taivassalon yhtenäiskoulu, Taivassalo
- Vistan koulu, Paimio

Satakunnan vaalipiiri

- Kaarisillan Yhtenäiskoulu, Pori
- Kuninkaanhaan koulu, Pori
- Luvian yhtenäiskoulu, Eurajoki
- Länsi-Porin koulu, Pori
- Meri-Porin yhtenäiskoulu, Pori
- Noormarkun yhtenäiskoulu, Pori
- Pohjanlinnan koulu, Kankaanpää
- Porin Lyseon koulu, Pori
- Porin suomalaisen yhteislyseon koulu, Pori

Hämeen vaalipiiri

- Hevospitäjän yhtenäiskoulu, Ypäjä
- Iittalan yhtenäiskoulu, Hämeenlinna
- Kankaan koulu, Hollola
- Kaurialan koulu, Hämeenlinna
- Keskuskoulu, Forssa
- Padasjoen yhtenäiskoulu, Padasjoki
- Tammelan koulukeskus, Tammela
- Turengin yhteiskoulu, Janakkala

Pirkanmaan vaalipiiri

- Anna Tapion koulu, Pälkäne
- Etelä-Hervannan koulu, Tampere
- Hakkarin koulu, Lempäälä
- Hämeenkyrön yhteiskoulu, Hämeenkyrö
- Kaukajärven koulu, Tampere
- Linnainmaan koulu, Tampere
- Nokianvirran koulu, Nokia
- Oriveden Yhteiskoulu / nuorisovaltuusto, Orivesi
- Pitkälän koulu, Kangasala
- Sammon koulu, Tampere
- Tampereen yliopiston normaalikoulun yläkoulu, Tampere
- Vesilahden yhtenäiskoulu, Vesilahti

Nuorten parlamenttiin osallistuneet koulut (2/2)

Kaakkois-Suomen vaalipiiri

- Kankaisten koulu, Kangasniemi
- Mäntyharjun yhtenäiskoulu, Mäntyharju
- Pappilansaaren koulu, Hamina
- Rantasalmen Yhtenäiskoulu, Rantasalmi
- Vuoksenniskan koulu, Imatra

Savo-Karjalan vaalipiiri

- Ahmon koulu, Siilinjärvi
- Arppen koulu, Kitee
- Hatsalan klassillinen koulu, Kuopio
- Juankosken koulu, Kuopio
- Kuopion Kristillinen koulu, Kuopio
- Kuopion steinerkoulu, Kuopio
- Maiju Lassilan koulu, Tohmajärvi
- Minna Canthin koulu, Kuopio
- Pielaveden yhtenäiskoulu, Pielavesi
- Pielisjoen koulu, Joensuu
- Puijonsarven koulu, Kuopio
- Pyörön koulu, Kuopio
- Waltterin koulu, Varkaus

Vaasan vaalipiiri

- Alavuden yläkoulu, Alavus
- Jaakko Ilkan koulu, Ilmajoki
- Kauhajoen Yhteiskoulu, Kauhajoki
- Kristinestads högstadieskola, Kristinestad
- Lapuan yläkoulu, Lapua
- Onkilahden yhtenäiskoulu, Vaasa
- Vaasan Rudolf Steiner-koulu, Vaasa
- Ylistaron yläkoulu, Seinäjoki
- Ähtärin yläaste, Ähtäri

Keski-Suomen vaalipiiri

- Haapamäen yhteiskoulu, Keuruu
- Karstulan yhtenäiskoulu, Karstula
- Kinnulan Keskuskoulu, Kinnula
- Mankolan yhtenäiskoulu, Jyväskylä
- Tainionmäen koulu, Kivijärvi
- Tikkakosken yhtenäiskoulu, Jyväskylä
- Toivakan koulukeskus, Toivakka
- Valteri-koulu Onerva, Jyväskylä
- Viitaniemen koulu, Jyväskylä

Oulun vaalipiiri

- Laanilan yläaste, Oulu
- Maikkulan yhtenäiskoulu, Oulu
- Oulaisten yläkoulu, Oulainen
- Oulun kansainvälinen koulu, Oulu
- Rajakylän koulu, Oulu
- Rauman karin koulu, Kalajoki
- Ritaharjun koulu, Oulu
- Rukan koulu, Kuusamo
- Saloisten yläaste, Raahe
- Utajärven koulu, Utajärvi
- Vaalan yhtenäiskoulu, Vaala

Lapin vaalipiiri

- Hetan peruskoulu, Enontekiö
- Inarin koulu, Inari
- Sevettijärven koulu, Inari

Landskapet Ålands valkrets

- Övernäs skola, Mariehamn

Nuorten parlamentti perjantaina 25. maaliskuuta 2022 kello 12–13

Päiväjärjestys

Suullinen kyselytunti

- Valtiovarainministeri Annika Saarikko
- Ulkoministeri Pekka Haavisto
- Työministeri Tuula Haatainen
- Elinkeinoministeri Mika Lintilä
- Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
- Kuntaministeri Sirpa Paatero
- Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
- Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
- Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
- Sisäministeri Krista Mikkonen
- Opetusministeri Li Andersson
- Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen
- Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
- Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari

Parlamenttikerhot tekivät valtioneuvoston jäsenille yhteensä 79 kysymystä. Päiväjärjestykseen otettiin niitä kysymyksiä, jotka saivat eniten ääniä Nuorten parlamentin verkkosivuilla olleessa äänestyksessä. Noin puolet päiväjärjestyksen kysymyksistä valittiin eduskunnassa. Koska käytettävissä oleva aika rajoittuu tuntiin, on mahdollista, ettei aika kyselytunnilla riitä näihin kaikkiin. Puhemies tulee kyselytunnin aikana valitsemaan esitettävät kysymykset alla olevasta luettelosta.

Presidentin ja pääministerin toimivalta

Maiju Salo, Alavuden yläkoulu, Alavus

Nuorten hyvinvointi

Vili Sundström, Albert Edelfeltin koulu, Porvoo

Nuorten mielenterveyshoidon takaaminen

Sanni Peltola, Elisenvaaran yhteiskoulu, Pöytyä

Euroopan räjähdysherkkä tilanne

Aurora Usva, Forssan Keskuskoulu, Forssa

Henkilöautoliikenteen sähköistäminen

Iina Kankaala, Hakkarin koulu, Lempäälä

Harkitsemattomat koronatoimet

Reko Parviainen, Helsingin eurooppalainen koulu, Helsinki

Lasten ja nuorten liikkumattomuus

Akseli Aalto, Helsingin suomalainen yhteiskoulu, Helsinki

Sähkön hinta

Tapio Tuomisto, Iittalan yhtenäiskoulu, Iittala

Back to normalcy

Hertta Vehviläinen, Ilmaristen koulu, Lieto

Suomen ja Venäjän kauppasuhteet

Eedit Ojala, Jaakko Ilkan koulu, Ilmajoki

Pienkoulujen tulevaisuus

Sonja Ukkonen, Juankosken koulu, Kuopio

Itämeren ympäristöasiat

Alma Pusa, Kankaisten koulu, Kangasniemi

Lukutaidon taso

Jeehyung Lee, Kaukajärven koulu, Tampere

Translain tilanne

Caterina Kettunen, Kaukalahden koulu, Espoo

Nuorten asunnottomuuden ehkäisy

Vida Amoah, Kilterin koulu, Vantaa

Autoilun vihreä siirtymä

Niilo Koskinen, Kosken seudun yläaste, Koski Tl

Eri koulutusalojen työllisyys

Lilja Harju, Laanilan yläaste, Oulu

Ajokortin myöntämisiän alentaminen 17 ikävuoteen

Emma Kero, Lapuan Yläkoulu, Lapua

Uusien hyvinvointipalvelujen rahoitus

Jaakko Kulmala, Luvian yhtenäiskoulu, Eurajoki

Ylioppilaskokeista

Anni Pyylampi, Länsi-Porin koulu, Pori

Turvapaikanhakijoiden sijoittuminen Suomessa

Sampo Sepänheimo, Maikkulan koulu, Oulu

Naisen aseman parantaminen

Sara Virtanen, Martinlaakson koulu, Vantaa

Nuorten ääni hyvinvointialueilla

Elias Ahonen, Mikkolan koulu, Vantaa

Väestön ikääntyminen ja työvoima

Tiitu Teuho-Markkola, Nokianvirran koulu, Nokia

16 vuotta täyttäneiden terveydenhuolto

Sanni Kaukonen, Pappilansalmen koulu, Hamina

Erityisopetuksen toteutuminen

Jatta Ruotsalainen, Pielaveden yhtenäiskoulu, Pielavesi

Nuorten asenteet sote-alaan

Pihla Mattila, Pielisjoen koulu, Joensuu

Ilmaiset kuukautist tuotteet alle 25-vuotiaille

Hilla Kuvaja, Ritaharjun koulu, Oulu

Omavaraisuus ja ruokahuolto kriiseissä

Markus Porsanger, Sevettijärven koulu, Inari

Pikkupaikkakuntien joukkoliikenneyhteydet

Mette Manninen, Tainionmäen koulu, Kivijärvi

Valtion velkaantumisen vaikutukset

Tapio Heikkola, Tiistilän koulu, Espoo

Oppilaiden uupuminen

Aada Pentti, Tikkakosken yhtenäiskoulu, Tikkakoski

Sosiaaliturvan ja eläkkeiden tulevaisuus

Selma Yildirim, Turengin yhteiskoulu, Janakkala

Toisen asteen koulutustarjonnan monipuolisuus syrjäseuduilla

Michel Timlin, Utajärven koulu, Utajärvi

Polttoainevero

Adam Said, Valteri-koulu Onerva, Jyväskylä

Nuorten kohtaama mis- ja disinformaatio internetissä

Eemeli Myllymäki, Vesilahden yhtenäiskoulu, Vesilahti

Pienten paikkakuntien palvelut

Maria Pettinen, Vuoksenniskan koulu, Imatra

Nuorten harrastusmahdollisuudet

Aino Sipilä, Vuoniityn peruskoulu, Helsinki

Bensan hinta

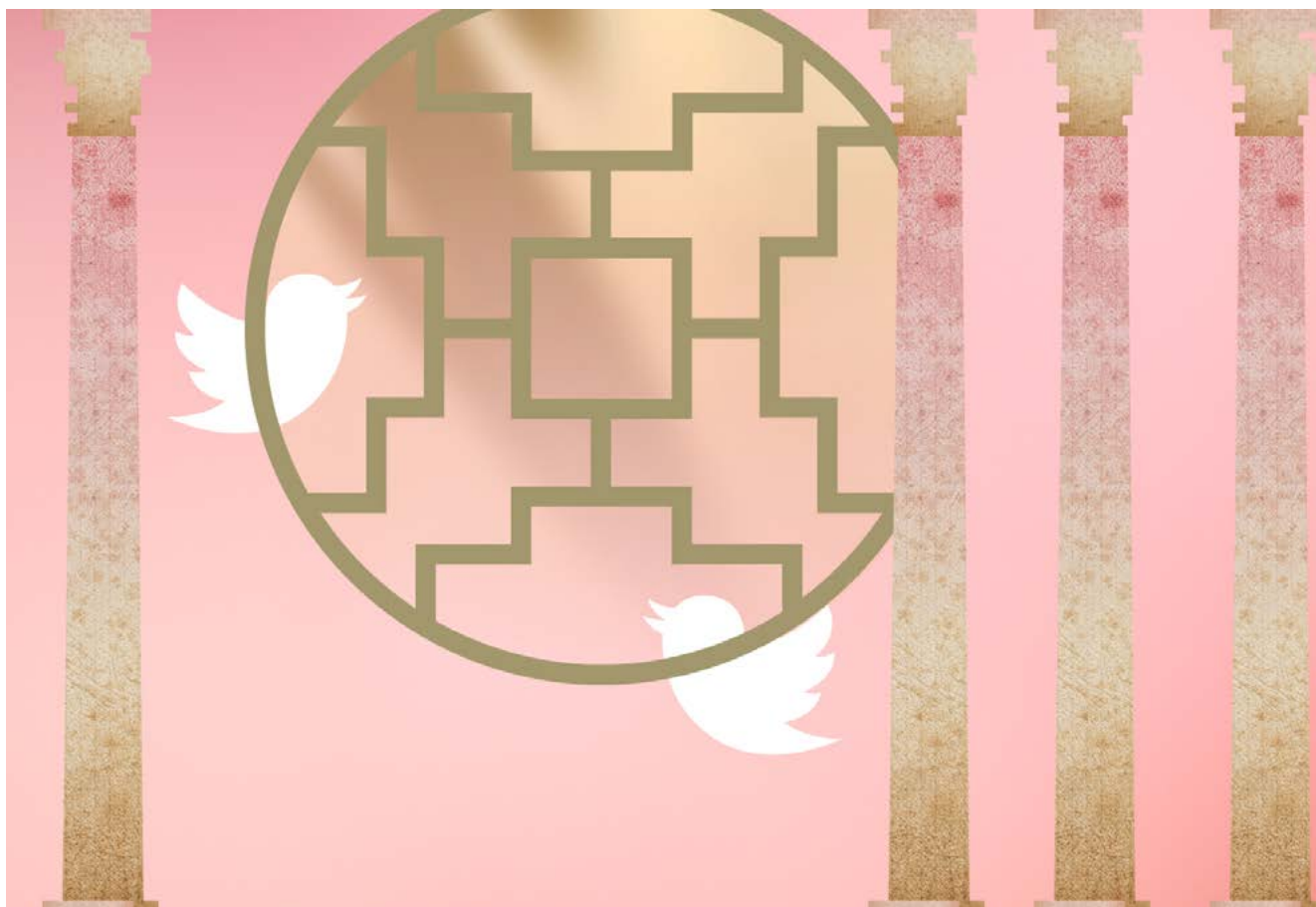
Eve Pöysti, Waltterin koulu, Varkaus

Finland och Nato

Noah Riihinen, Winellska skola, Kirkkonummi

Arvskatt

Amos Hagman, Övernäs skola, Maarianhamina

Ungdomsparlamentet fredagen den 25 mars 2022 kl. 12-13

Dagordning

Muntlig frågestund

- Finansminister Annika Saarikko
- Utrikesminister Pekka Haavisto
- Arbetsminister Tuula Haatainen
- Näringsminister Mika Lintilä
- Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä
- Kommunminister Sirpa Paatero
- Minister för nordiskt samarbete och jämställdhet Thomas Blomqvist
- Utvecklings- och utrikeshandelsminister Ville Skinnari
- Kommunikationsminister Timo Harakka
- Inrikesminister Krista Mikkonen
- Undervisningsminister Li Andersson
- Forsknings- och kulturminister Antti Kurvinen
- Social- och hälsovårdsminister Hanna Sarkkinen
- Miljö- och klimatminister Emma Kari

Parlamentsklubbarna ställde sammanlagt 79 frågor till medlemmarna av statsrådet. De frågor som fick mest röster i omröstningen på Ungdomsparlamentets webbplats valdes till dagordningen. Ungefär hälften av frågorna på dagordningen valdes ut i riksdagen. Eftersom den tillgängliga tiden är begränsad till en timme, är det möjligt att alla frågor inte hinner behandlas under frågestunden. Talmannen kommer under frågestunden att välja frågor ur förteckningen nedan.

Presidentens och statsministerns behörighet

Maiju Salo, Alavuden yläkoulu, Alavo

Ungas välbefinnande

Vili Sundström, Albert Edelfeltin koulu, Borgå

Garanterad mentalvård för unga

Sanni Peltola, Elisenvaaran yhteiskoulu, Pöytyä

Den explosiva situationen i Europa

Aurora Usva, Forssan Keskuskoulu, Forssa

Elektrifiering av personbilstrafiken

Iina Kankaala, Hakkarin koulu, Lempäälä

Oöverlagda coronaåtgärder

Reko Parviainen, Europeiska skolan i Helsingfors, Helsingfors

Fysisk inaktivitet bland barn och unga

Akseli Aalto, Helsingin suomalainen yhteiskoulu, Helsingfors

Priset på el

Tapio Tuomisto, Iittalan yhtenäiskoulu, Iittala

Back to normalcy

Hertta Vehviläinen, Ilmaristen koulu, Lundo

Handelsförbindelserna mellan Finland och Ryssland

Eedit Ojala, Jaakko Ilkan koulu, Ilmajoki

Småskolornas framtid

Sonja Ukkonen, Juankosken koulu, Kuopio

Miljöfrågor kring Östersjön

Alma Pusa, Kankaisten koulu, Kangasniemi

Nivån på läskunnigheten

Jeehyung Lee, Kaukajärven koulu, Tammerfors

Läget med translagen

Caterina Kettunen, Kaukalahden koulu, Esbo

Förebyggande av bostadslöshet bland unga

Vida Amoah, Kilterin koulu, Vanda

Grön omställning i biltransporter

Niilo Koskinen, Kosken seudun yläaste, Koskis

Sysselsättningen inom olika utbildningsområden

Lilja Harju, Laanilan yläaste, Uleåborg

Sänkning av åldern för beviljande av körkort till 17 år

Emma Kero, Lapuan Yläkoulu, Lappo

Finansieringen av de nya välfärdstjänsterna

Jaakko Kulmala, Luvian yhtenäiskoulu, Euraåminne

Studentproven

Anni Pyylampi, Länsi-Porin koulu, Björneborg

Placering av asylsökande i Finland

Sampo Sepänheimo, Maikkulan koulu, Uleåborg

Åtgärder som förbättrar kvinnans ställning

Sara Virtanen, Martinlaakson koulu, Vanda

De ungas röst inom välfärdsområdena

Elias Ahonen, Mikkolan koulu, Vanda

Den åldrande befolkningen och arbetskraft

Tiitu Teuho-Markkola, Nokianvirran koulu, Nokia

Hälsovård för personer över 16 år

Sanni Kaukonen, Pappilansalmen koulu, Fredrikshamn

Genomförandet av specialundervisningen

Jatta Ruotsalainen, Pielaveden yhtenäiskoulu, Pielavesi

Ungdomens attityd till social- och hälsovårdssektorn

Pihla Mattila, Pielisjoen koulu, Joensuu

Gratis mensprodukter för personer under 25 år

Hilla Kuvaja, Ritaharjun koulu, Uleåborg

Självförsörjning och matförsörjning i krissituationer

Markus Porsanger, Sevettijärven koulu, Enare

Kollektivtrafikförbindelser på småorterna

Mette Manninen, Tainionmäen koulu, Kivijärvi

Effekterna av statens skuldsättning

Tapio Heikkola, Tiistilän koulu, Esbo

Utmattning bland elever

Ada Pentti, Tikkakosken yhteiskoulu, Tikkakoski

Den sociala trygghetens och pensionernas framtid

Selma Yildirim, Turengin yhteiskoulu, Janakkala

Mångsidighet i utbildningsutbudet på andra stadiet i glesbygden

Michel Timlin, Utajärven koulu, Utajärvi

Bränslebeskattningen

Adam Said, Valteri-koulu Onerva, Jyväskylä

Desinformation som unga möter på internet

Eemeli Myllymäki, Vesilahden yhtenäiskoulu, Vesilahti

Tjänster på små orter

Maria Pettinen, Vuoksenniskan koulu, Imatra

Ungas hobbymöjligheter

Aino Sipilä, Vuoniityn peruskoulu, Helsingfors

Priset på bensin

Eve Pöysti, Waltterin koulu, Varkaus

Finland och Nato

Noah Riihinen, Winellska skolan, Kirkkonummi

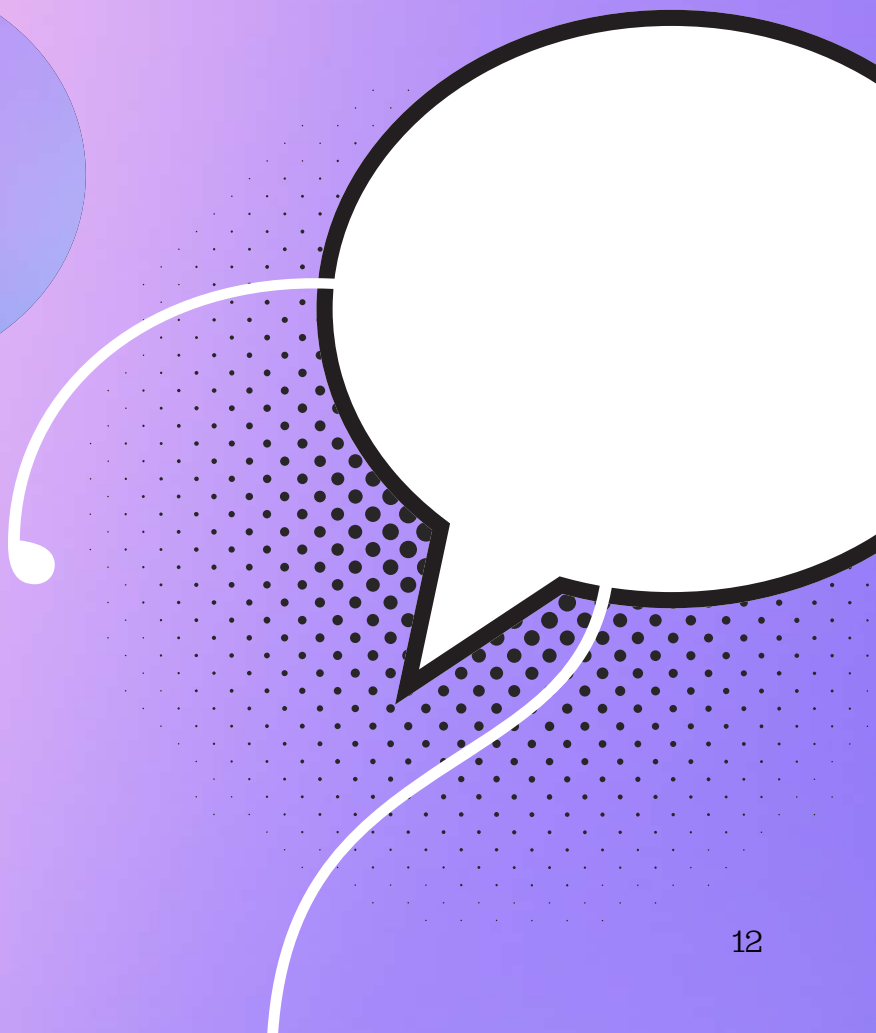
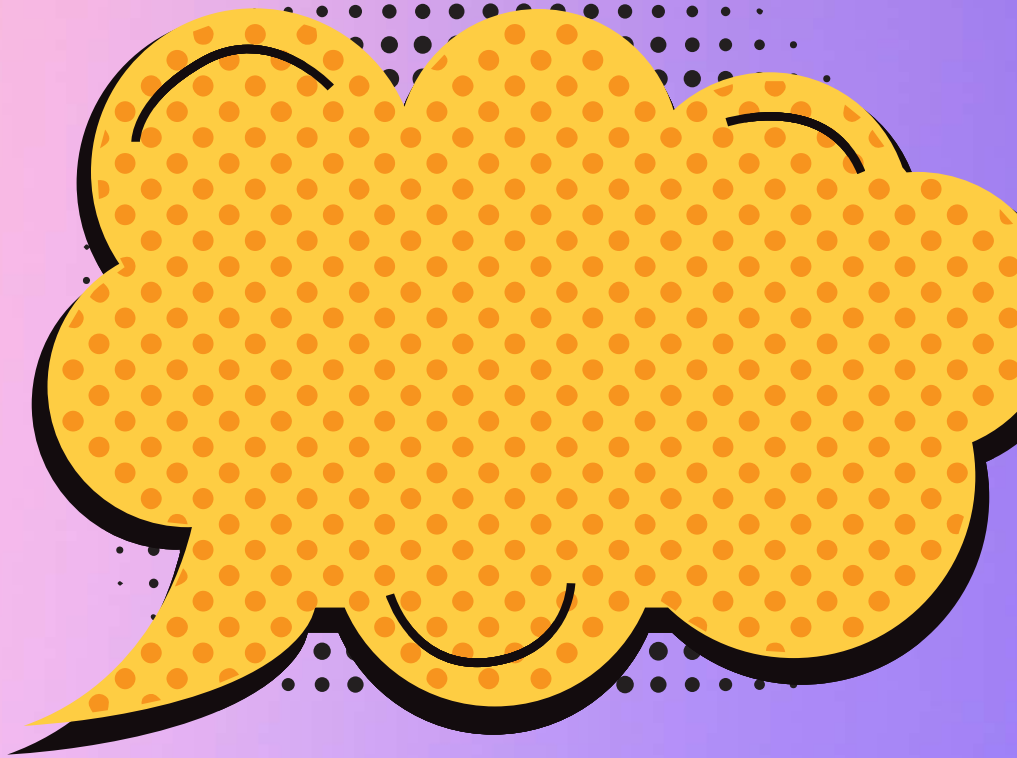
Arvskatt

Amos Hagman, Övernäs skola, Maarianhamina

Nuorten parlamentin täysistunto
25. maaliskuuta 2022. Kuvassa
Nuorten parlamentin oppilas-
edustaja Sanni Peltola Pöytyältä
esittää kysymystään ministerille.

Ungdomsparlamentets plenum
den 25 mars 2022. På bilden
ställer ungdomsparlamentets
elevledamot Sanni Peltola från
Pöytyä sin fråga till ministern.

**NUORTEN PARLAMENTIN TÄYSISTUNTO
PERJANTAINA 25. MAALISKUUTA 2022
KELLO 12-13**

Suullinen kyselytunti

Nuorten parlamentin täysistunnossa olivat läsnä seuraavat valtioneuvoston jäsenet:

- Valtiovarainministeri Annika Saarikko
- Ulkoministeri Pekka Haavisto
- Työministeri Tuula Haatainen
- Elinkeinoministeri Mika Lintilä
- Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
- Kuntaministeri Sirpa Paatero
- Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
- Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
- Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
- Sisäministeri Krista Mikkonen
- Opetusministeri Li Andersson
- Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen
- Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
- Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari

Puhetta johti eduskunnan puhemies Matti Vanhanen.

Puhemies Matti Vanhanen:

Nuorten parlamentin täysistunto alkaa.

– Hyvät parlamenttikerhojen edustajat, toivotan teidät lämpimästi tervetulleiksi tähän Nuorten parlamentin 12. istuntoon.

Bästa representanter för parlamentsklubbarna, jag önskar er varmt välkomna till Ungdomsparlamentets tolfte plenum.

Nuorten parlamentin täysistunto järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1998, joten tänä vuonna tulee kuluneeksi jo 24 vuotta ensimmäisestä istunnosta. Kaikkiaan 126 yläkouluu osallistuu Nuorten parlamentin istuntoon. Runsas osallistuminen osoittaa jälleen, että te nuoret olette kiinnostuneet yhteiskunnallisista asioista. Tämä kertoo samalla luottamuksesta edustukselliseen demokratiaan. Myös kodeissa ja kouluissa seurataan istuntoa televisiosta tai verkosta. Toivotan teidät kaikki tervetulleiksi.

Sessionen kan följas i hem och skolor via television och via nätet. Jag önskar också alla er välkomna.

Olette toimittaneet meille ministerien vastattavaksi yhteensä 79 kysymystä. Aivan kaikkia kysymyksiä emme ikävä kyllä istuntoon varatun tunnin kuluessa ehdi käydä lävitse. Te nuoret olette äänestäneet kiinnostavimmista kysymysaiheista, ja äänestyksen tulos on ollut yhtenä määräävänä tekijänä päiväjärjestykseen valituissa kysymyksissä. Valinnassa on painotettu monia tekijöitä, myös sitä, että useamman kerran esiintyneestä aiheesta voidaan esittää kysymys.

Globaali koronavirusepidemia on kahden viimeisen vuoden aikana vaikuttanut meidän kaikkien elämään. Se näkyy tänään sekä teidän lähettämissänne kysymyksissä että tavassa, jolla tämä Nuorten parlamentin täysistunto tänä vuonna toteutetaan. Totean lisäksi, että nuorten lähettämät kysymykset on tehty jo helmikuussa, ennen Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaan, ja näissä kysymyksissä Euroopan muuttunut turvallispoliittinen tilanne ei nyt näy.

Täysistunnossa noudatetaan ennalta määriteltyjä menettelytapoja. Noudatamme myös tässä istunnossa niitä menettelytapoja, joita on tapana noudattaa eduskunnan suullisella kyselytunnilla.

Koska oppilasedustajat osallistuvat suulliseen kyselytuntiin etäyhteyksin, totean täysistuntoon ilmoitautuneen 126 oppilasedustajaa.

Suullisella kyselytunnilla on sääntönä, että niin kysymykset kuin vastauksetkin saavat kestää enintään yhden minuutin. Jotta ehtisimme käsitellä mahdollisimman monta kysymystä, osoitan kunkin kysymyksen pääsääntöisesti vain yhden ministerin vastattavaksi. Paikalla on kaikkiaan 14 hallituksemme 19 ministeristä. – Annan nyt ensimmäisen puheenvuoron Maiju Salolle Alavuden yläkoulusta. Olkaa hyvä.

1) Presidentin ja pääministerin toimivalta

Maiju Salo, Alavuden yläkoulu, Alavus:

Arvoisa puhemies! Vuosien ajan on ollut vähän epäselvyyttä presidentin ja pääministerin vallankäytön rajoista, joten kysyisin: mitkä tehtävät varsinkin ulkopolitiikassa kuuluvat presidentin toimivaltaan, mitkä pääministerin toimivaltaan?

Puhemies Matti Vanhanen:

Pääministerin sijainen, ministeri Saarikko.

Valtiovarainministeri Annika Saarikko:

Arvoisa puhemies! Arvoisa kysyjä, vastaan kysymykseen pääministeri Sanna Marinin puolesta toimien hallituksessa pääministerin sijaisena. Pääministeri on estynyt perustellusta syystä tästä tärkeästä kyselytunnista. Hän edustaa Suomea parhaillaan EU:n huippukokouksessa eri EU-jäsenmaiden päämiesten kanssa, ja tämä perusteltu poissaolon syy on samalla yksi vastaus kysymykseesi.

Hallitus pääministerin johdolla johtaa Suomen sisä- ja EU-politiikkaa, ja tasavallan presidentti johtaa Suomen ulkopolitiikkaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston eli hallituksen kanssa. Tämä kokonaisuus on tietysti ollut nyt juuri hyvin ajankohtainen, kun turvallisuus Venäjän hyökkäyssodan jälkeen on ollut erityisenä huolenaiheena niin hallitukselle, presidentille kuin kaikille meille suomalaisille. Tämä kaikki pohjaa perustuslakiin, mikä toimivalta millekin taholle kuuluu. Se on tullut voimaan vuonna 2000, ja tuo perustuslaki vahvisti pääministerin asemaa. Perustuslain mukaan tasavallan presidentti voi muun muassa määrätä ennenaikaiset eduskuntavaalit vain pääministerin aloitteesta ja eduskuntaryhmiä kuultuaan. Pääministeri voi toimia tasavallan presidentin sijaisena tämän ollessa estyneenä hoitamasta tehtäviään.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraavaksi Aurora Usva Forssan Keskuskoulusta, olkaa hyvä.

2) Euroopan räjähdysherkkä tilanne

Aurora Usva, Forssan Keskuskoulu, Forssa:

Arvoisa puhemies! Medioissa on viime aikoina ollut paljon uutisia Ukrainan tilanteesta, kun esimerkiksi Nato lähetti joukkojaan Ukrainan lähialueille. Nuoria siis varmasti kiinnostaa tietää: kuinka todennäköisenä ulkoministeri pitää sodan uhkaa Euroopassa, ja koskettaisiko mahdollinen sota myös Suomea?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Haavisto.

Ulkoministeri Pekka Haavisto:

Hyvä Aurora Usva, kiitos hyvin tärkeästä kysymyksestä tänä hetkenä. – Pyritään tietysti siihen, että sodassa Venäjän ja Ukrainan välillä, tässä Venäjän hyökkäyksessä Ukrainaan, Venäjä saataisiin luopumaan hyökkäyksestään ja saataisiin rauha aikaan näiden välille.

Tällä hetkellä on kuitenkin hyvin tärkeää, että voimme tukea Ukrainaa. Suomikin on lähettänyt sinne paljon apua, niin aseellista kuin muuta apua, ja suomalaiset kansalaiset ja kansalaisjärjestöt ovat olleet tässä hyvin aktiivisia.

Pyrkimyksemme on tietenkin se, että sota ei leviä tästä. Näemme jo nyt sodan hyvin katastrofaaliset vaikutukset pakolaisten suurina määrinä. Kymmenen miljoonaa ukrainalaista on joutunut jättämään kotinsa – se on noin neljännes Ukrainan koko kansasta –, ja näistä pakolaisista kolme ja puoli miljoonaa on ylittänyt rajan, tullut muihin EU-maihin, ja myös Suomessa valmistaudumme tällä hetkellä suureen pakolaismäärään, mahdollisesti kymmeniintuhansiin pakolaisiin Ukrainasta. On meidän velvollisuutemme auttaa heitä nyt ja pyrkiä lopettamaan tämä sota mahdollisimman pian, ja muun muassa sanktioiden kautta pyritään vaikuttamaan siihen, että Venäjä luopuisi näistä sotatoimista.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraavaksi Tapio Tuomisto, Iittalan yhtenäiskoulu, olkaa hyvä.

3) Sähkön hinta

Tapio Tuomisto, Iittalan yhtenäiskoulu, Iittala:

Arvoisa puhemies! Suomi ei ole sähköntuotannossa omavarainen. Yhteiskuntaa sähköistetään, joten sähkönkulutus lisääntyy jatkuvasti. Myös ympäristönäkökulmat tulee huomioida, kun sähköä tarvitaan entistä enemmän. Tuontisähköä ei välttämättä ole tuotettu Suomen ilmastotavoitteiden mukaisesti. Jos tuontisähkön saatavuus heikkenisi esimerkiksi kiristyneen maailmantilanteen myötä, se johtaisi väistämättä sähkön hinnan nousuun. Tämä vaikuttaisi merkittävästi talouteen. Miten hallitus aikoo turvata sähkön riittävyyden, ja miten voidaan varmistaa, että sähkön hinta pysyy kohtuullisena?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Lintilä.

Elinkeinoministeri Mika Lintilä:

Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia kysymyksestä. – Selkeästi on jo tässä vaiheessa havaittavissa, että energia-asiat tulevat olemaan tämän Ukrainan sodan taustalla erittäin vahvasti esillä. Suomen osalta

sähkötilanne on verrattain hyvä. Meillä rakentuu voimakkaasti tuulivoimaa, tämän vuoden aikana noin 2 000 megawatin edestä tuulivoimaa. Ja mikä merkittävää, Olkiluoto kolmonen alkaa tuotantonsa tänä vuonna – tai on aloittanut jo –, ja täydellä kapasiteetilla se tulee korvaamaan täysin sen sähkömäärän, mitä Venäjältä on aiemmin tuotu. Meidän huoltovarmuuden kannalta tilanne on hyvä. Me olemme tilanteessa, että tuvat tulevat olemaan lämpimänä ja lamppu palamaan. Eli on käyty läpi tämä koko energiapaletti, ja ei ole sellaista kohtaa, jossa nähtäisiin selkeästi kriittinen vajavaisuus.

Hinta on korkealla, ja siinä suurin syy on sitten Keski-Euroopan maakaasun hinta, joka nostaa myös kaikkien muitten energioitten hintoja.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraavaksi Adam Said Valteri-koulu Onervasta Jyväskylästä, olkaa hyvä.

4) Polttoaineverotus

Adam Said, Valteri-koulu Onerva, Jyväskylä:

Arvoisa puhemies! Polttoaineen hinta on nousussa, ja Suomessa polttoaineen verotus on korkealla. Emme ymmärrä, miksi sen pitäisi olla niin korkealla. Meillä menee liian paljon rahaa polttoaineeseen. Se estää meitä harrastamasta ja liikkumasta. Meillä on myös huoli syrjäseudulla asuvista kavereista, joilla ei ole varaa liikkua kavereiden luokse omalla kulkuneuvolla, esimerkiksi mopolla. Kaikilla ei ole varaa ostaa sähköllä kulkevia kulkuneuvoja, eikä julkinen liikenne tavoita kaikkia varsinkaan syrjäseudulla. Haluaisimme tietää: mikä estää laskemasta polttoaineveroa? Jos verotus olisi kevyempää, ihmisillä olisi varaa kuluttaa muihin, heidän itsensä kannalta tärkeämpiin asioihin. Mikä estää laskemasta polttoaineveroa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Saarikko.

Valtiovarainministeri Annika Saarikko:

Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä, joka piti sisällään paljon tuttuja elementtejä myös varsinaisen eduskunnan kyselytunneilta. Voi varmasti sanoa, että tämän huolestuttavan Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyssodan lisäksi polttoaineen ja energian hinta on ollut tämän kevään politiikan tärkeimpiä aihepiirejä.

Me olemme tehneet hallituksessa muutama viikko sitten, jo ennen tämän sodan alkua, ratkaisuja energian hinnan nousun vuoksi. Niistä tärkein oli päätös, että työikäiset suomalaiset saavat verotuksensa vähennyksen työmatkaliikkumiseen liittyen. Mutta tunnistan hyvin kysyjän huolen, emmekä ole sulkenet pois myös mahdollisia jatkotoimenpiteitä. Korostan kuitenkin kahta seikkaa: Kaikki ne toimet, joilla me alentaissimme polttoaineiden verotusta, olisivat tukea fossiilisille, menneen maailman energia-muodoille samalla kun me pyristelemme niistä irti; sekä Venäjä-riippuvuudesta että ilmaston kannalta haitallisista päästöistä. Ja toinen seikka: Suomessa, toisin kuin monessa muussa maassa, on hyvä ja laaja sosiaaliturva, jossa kaikkein pienituloisimpienkin suomalaisten arkea autetaan yhteisillä varoilla, perusturvalla. Tämän vuoksi on myös hyvä huomata, että polttoaineeseen kohdistuvat veronalennukset olisivat isoja lovia valtion kassaan. Meidän pitää pitää huolta myös siitä, että esimerkiksi koulutukseen varat riittävät, ja siksi myös veroja on kerättävä.

Puhemies Matti Vanhanen:

Kysyjät noudattavat hyvin minuutin aikarajaa. Odotamme sitä myös ministereiltä. [Naurua] – Seuraavaksi Maria Pettinen Vuoksenniskan koulusta Imatralta, olkaa hyvä.

5) Pienten paikkakuntien palvelut

Maria Pettinen, Vuoksenniskan koulu, Imatra:

Arvoisa puhemies! Mitä eduskunta on valmis tekemään turvatakseen pienille paikkakunnille kaikki palvelut? Riittävätkö rahat?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Paatero.

Kuntaministeri Sirpa Paatero:

Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus on esittänyt ja eduskunta tehnyt päätökset, että kunnille on lisätty rahoitusta tämän hallituskauden aikana reilusti, tietysti koronan vuoksi mutta jo ennen koronataudin tänne tuleamista. Tämä on se turva, millä ajatellaan, että kunnat pystyvät nämä palvelut järjestämään.

Sitten kysymys pienten paikkakuntien mahdollisuudesta järjestää palveluita: Se tulee tietysti myöskin sitä kautta, että monesti se on tehty yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Tätä keinoa kannattaa yhä edelleen jatkaa.

Ja kolmantena sanoisin, että kun meillä nämä digitaaliset palvelut on nyt otettu koronan aikana paremmin käyttöön, niin aivan varmasti näitten digitaalisten palveluiden mahdollistamana on myöskin helpompi niitä palveluita sinne järjestää.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraavaksi Sampo Sepänheimo Maikkulan koulusta Oulusta, olkaa hyvä.

6) Turvapaikanhakijoiden sijoittuminen Suomessa

Sampo Sepänheimo, Maikkulan koulu, Oulu:

Arvoisa puhemies! Sosiaalisessa mediassa kuulee usein puhetta siitä, miten pääkaupunkiseudulle sijoitetaan ja majoitetaan koko ajan yhä enemmän turvapaikanhakijoita, jopa niin paljon, että järjestelmät ylikuormittuvat. Miksi turvapaikanhakijoita ei sijoiteta enemmän muualle Suomeen, vaikka tänne pohjoisen suuntaan?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Mikkonen.

Sisäministeri Krista Mikkonen:

Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä ja varsin ajankohtaisesta kysymyksestä. – Kuten ulkoministeri äsken kertoi, Ukrainasta on lähtenyt valtava määrä ihmisiä pakoon sota. Myös Suomeen on tullut paljon tilapäisen suojelun hakijoita Ukrainan sodan alta, ja itse asiassa tällä kertaa näyttää siltä, että nämä turvaa hakevat ihmiset levittäytyvät hyvin laajasti eri puolille Suomea. Monet, varsinkin ensin tulleet, ovat menneet ystävien ja sukulaisten luo tai esimerkiksi niille mautilloille, missä ovat tottuneet käymään

aiempina vuosina kausityöntekijöinä tekemässä kausityötä. Me haluamme myös, että turvapaikanhakijat nimenomaisesti menisivät ympäri Suomea, ja olemme kannustaneet kuntia eri puolilla maata varmistamaan, että he voivat tarjota majoitusta, ja valtio totta kai korvaa kunnille nämä kustannukset. Olemme myös perustaneet uusia vastaanottokeskuksia ympäri maata, uusimpana esimerkiksi on tehty päätöksiä Seinäjoelle, Joensuuhun ja Lahteen perustettavista turvapaikkakeskuksista.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Selma Yildirim Turengin yhteiskoulusta Janakkalasta, olkaa hyvä.

7) Sosiaaliturvan ja eläkkeiden tulevaisuus

Selma Yildirim, Turengin yhteiskoulu, Janakkala:

Arvoisa puhemies! Ikäluokat pienenevät, ja huoltosuhde heikkenee. Moni epäilee, onko nykyinen eläkejärjestelmä kestävä malli. Miten nykynuorille taataan riittävä sosiaaliturva eläkkeineen tulevaisuudessa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Sarkkinen.

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:

Arvoisa puhemies! Kiitoksia kysymyksestä. – Kaikille suomalaisille nuorille haluan vakuuttaa, että Suomen eläkejärjestelmä on kestävä, ja uskon kyllä, että nuoretkin tulevat aikanaan saamaan eläkkeensä. Tietysti eläkejärjestelmän kestävyys ja myös julkisen talouden kestävyys, mistä myös sosiaaliturva maksetaan, vaikuttavat olennaisella tavalla väestökehitys eli se, kuinka paljon suomalaisia on, ja toisaalta se, kuinka paljon työssäkäyviä suomalaisia on. Jotta me voimme vahvistaa eläkejärjestelmän kestävyttä, pitää meidän pitää huolta siitä, että ihmisiä täällä riittää jatkossakin ja työntekijöitä riittää jatkossakin eli vaikuttaa syntyvyyteen ja toisaalta maahanmuuton lisäämiseen ja toisaalta sitten ihmisten työllisyysasteen kehittämiseen ja kasvattamiseen. Näistä rakentuu myös se eläkejärjestelmän kestävyys, mutta uskon, että kun eläkejärjestelmää on säädetty menneisyydessäkin, niin uudistuksia tullaan eläkejärjestelmän vahvistamiseksi tulevina vuosikymmeninäkin varmasti tekemään.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Aino Sipilä Vuoniityn peruskoulusta Helsingistä, olkaa hyvä.

8) Nuorten harrastusmahdollisuudet

Aino Sipilä, Vuoniityn peruskoulu, Helsinki:

Arvoisa puhemies! Koronapandemia katkaisi monen nuoren harrastuksen, kun liikuntatilat ja ryhmätoiminta pantiin kiinni. Tämä on lisännyt yksinäisyyttä ja nostanut kynnystä lähteä uudelleen mukaan harrastuksiin. Pandemioita voi tulla myös tulevaisuudessa. Miten jokaiselle nuorelle taataan mahdollisuus harrastaa ja pysyä mukana yhteiskunnan toiminnassa, jos tulevaisuudessa kohdataan taas poikkeusolot?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Kurvinen.

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen:

Herra puhemies! Arvoisa oppilasedustaja, esittämäne kysymys on erinomaisen tärkeä, ja olen sitä mieltä, että jokaisella nuorella pitää olla mahdollisuus vähintään yhteen omiin ominaisuuksiin ja mieltymyksiin sopivaan harrastukseen, eikä se huonoksi olisi meille vähän varttuneemmillekaan harrastaa vapaa-ajalla jotain mielekästä, mukavaa tekemistä. Harrastuksista saa kavereita, ystäviä, ja se vahvistaa itsetuntoa, mutta harrastuksissa voi oppia myös monia taitoja, joita työelämässä sitten pystyy hyödyntämään, ja sieltä voi löytyä jopa ura. Niin on varmasti monelle ministerillekin käynyt, että on tullut yhteiskunnallisista harrastuksista jopa sitten ura.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee harrastustoimintaa meidän budjettivaroistamme, ja lisäksi kunnat omana yleisenä toimialanaan, omana tekemisenään, järjestävät monenlaista harrastamista nuorille, mutta tällä vaalikaudella tämä hallitus lanseeraa ja on lanseerannut jo ihan uuden Harrastamisen Suomen mallin, jossa koulupäivän yhteyteen kaikille peruskoululaisille mahdollistetaan vähintään yksi maksuton mieluinen harrastus. Se on jo suurimmassa osassa Suomen kuntia käytössä, ja tulen tässä keväällä tuomaan sen ihan lakina tänne eduskuntaan, vakinaistamaan.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Alma Pusa Kankaisten koulusta Kangasniemeltä, olkaa hyvä.

9) Itämeren ympäristöasiat

Alma Pusa, Kankaisten koulu, Kangasniemi:

Arvoisa puhemies! Olemme huolissamme Itämereen päätyvistä roskista ja päästöistä. Tämä ei ole hyvä Itämeren eläimille eikä ihmisen hyvinvoinnille. Puhdas ja rauhallinen ympäristö on ihmisille tärkeää. Miten Suomi aikoo tulevaisuudessa vaikuttaa Itämeren parempaan ympäristöön, niin että ympäristö olisi tulevaisuudessa terveellinen jälkipolville?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Kari.

Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari:

Arvoisa puhemies! Kiitos Alma Pusalta tästä tärkeästä kysymyksestä. – Itämeri on suomalaisille rakas meri. Se on meri, jonka hyvinvoinnista huolehtiminen on meidän vastuullamme. Itämerta on kuormitettu jo hyvin pitkään aivan liikaa, ja tämän me kaikki joudumme joka kesä todistamaan esimerkiksi meren pinnalla kelluvina levälauttoina.

Samaan aikaan myös työtä meidän yhteisen meren hyvinvoinnin puolesta on tehty pitkään. Tällä hetkellä haasteita on yhä enemmän. Mainitsit myös roskat, on mikromuovi, ja myös ilmaston lämpeneminen kuormittaa meidän aika matalaa merta itse asiassa enemmän kuin monia muita merialueita. Mutta hallituksessa tehdään paljon. Itse asiassa Itämeren tilan parantaminen on hallituksen ympäristöpolitiikan yksi kärkiasioita, ja tätä kuormitusta vähennetään muun muassa ympäristöministeriön ja maatalousministeriön yhteistyöllä, useilla eri hankkeilla. Tähän käytetään paljon rahaa, ja Itämeren puolesta tehdään kaikki, mikä voidaan.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraavaksi Sanni Peltola Elisenvaaran yhtenäiskoulusta Pöytyältä, olkaa hyvä.

10) Nuorten mielenterveyshoidon takaaminen

Sanni Peltola, Elisenvaaran yhtenäiskoulu, Pöytyä:

Arvoisa puhemies! Miten taataan mielenterveyspalvelut nuorille myös syrjäseuduilla ja pienissä kunnissa? Miten taataan resurssit, jotta nuoret saisivat apua myös akuuteissa tilanteissa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Sarkkinen.

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:

Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin tärkeästä kysymyksestä. – Pitkään jatkunut koronapandemia ja nyt tämä Ukrainan sota ja sen aiheuttama ahdistus ovat varmasti lisänneet monen nuoren huolia ja myös mielen-terveysongelmia. On selvää, että jokaisen nuoren ja jokaisen suomalaisen on saatava apua asuinpaikasta riippumatta silloin kun apua tarvitsee.

Hallitus on pyrkinyt tätä turvaamaan esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksella, missä vastuu palveluista siirretään leveämmille hartioille, ja sitä kautta osaamista voidaan toivottavasti jalkauttaa eri puolille Suomea, myös pienempiin kuntiin. Toisaalta me olemme vahvistaneet lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita ja perustason palveluita hankkeilla, rahoituksella ja koulutuksella. Maaliskuuhun 2022 mennessä yli tuhat sosiaali- ja terveyspalveluiden ammattilaista on koulutettu antamaan nuorille psykososiaalista tukea. Eli osaamista ja näiden palveluiden saatavuutta on pyritty kehittämään, mutta selvä on, että tekemistä edelleen on.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Eedit Ojala, Jaakko Ilkan koulu Ilmajoelta, olkaa hyvä.

11) Suomen ja Venäjän kauppasuhteet

Eedit Ojala, Jaakko Ilkan koulu, Ilmajoki:

Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri Skinnari, millaisen jäljen Ukrainan ja Venäjän sota jättää Venäjän ja Suomen välisiin kauppasuhteisiin? Miten arvioitte Suomen ja Venäjän kauppasuhteiden kehittyvän tänä vuonna sekä tulevana vuosina?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Skinnari.

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:

Arvoisa puhemies! Hyvä kysyjä, kaikki muuttui 24. helmikuuta. Suomen kauppa on ollut Venäjälle luokkaa 4–4,5 miljardia, jos vientiä katsotaan, mikä on viitisen prosenttia Suomen kokonaiskaupasta. Lisäksi moni suomalainen yritys on jo pitkään etabloitunut Venäjälle eli toiminut siellä paikallisesti. Nyt moni suomalainen, eurooppalainen ja kansainvälinenkin yritys on ilmoittanut tulevansa pois Venäjältä. Eli kyllä tämäkin asia muuttui ja muuttaa myös Venäjää, varmasti, mutta totta kai sillä on vaikutuksia myös Suomeen. Millaisia vaikutuksia kaiken kaikkiaan, ja mitä se tarkoittaa – on tosi vaikea vielä arvioida kaikkia vaikutuksia. Samalla toki meillä on tuontia, johon tässä aikaisemminkin viitattiin energian osalta. Eli Suomi on varautunut hyvin tässäkin asiassa kotimaassa, ja yritykset etsivät myös vaihtoehtoisia markkinoita nyt täysillä.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraavaksi Pihla Mattila Pielisjoen koulusta Joensuusta, olkaa hyvä.

12) Nuorten asenteet sote-alaan

Pihla Mattila, Pielisjoen koulu, Joensuu:

Arvoisa puhemies! Olemme saaneet lukea mediasta, miten sosiaali- ja terveydenhuoltoala kärsii työvoimapulasta ja yhä useampi työntekijä on vaihtanut alaa tai harkitsee sitä. Nuorille tulee helposti negatiivinen kuva sote-alasta. Jälkeenjäänyt palkkakehitys ja työn paljous eivät houkuta. Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta sote-alasta tulisi nuorille houkutteleva ammattivaihtoehto?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Sarkkinen.

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:

Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä kysymys, sillä meidän yhteiskuntamme ei pyöri ilman sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia ja siellä tehtyä äärettömän arvokasta työtä. Samaan aikaan meillä on iso pula ammattitaitoisesta työvoimasta: pula lääkäreistä, hoitajista, sosiaalityöntekijöistä ja niin edelleen.

Aiheesta on käyty paljon julkista keskustelua, ja alan epäkohtia on aivan oikein nostettu julkiseen keskusteluun. Epäkohdista pitää puhua, jotta niihin voidaan puuttua, mutta toisaalta soisin, että myös alan hyvistä puolista keskusteltaisiin enemmän, koska tiedän, että moni alalla työskentelevä kokee työnsä erittäin mielekkääksi ja arvokkaaksi ja myös kokee tyydytystä työstään.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt sosiaali- ja terveysalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden ohjelman, jossa pyritään monipuolisesti kehittämään alan houkuttelevuutta ja työolosuhteita. Uskon, että työolosuhteiden kehittäminen on avain myös tämän pitovoiman varmistamiseen.

Nuorille haluaisin sanoa, että sote-ala on varteenotettava ala hakeutua. Työpaikka on lähes varma, ja haluaisin kannustaa myös poikia ja miehiä hakeutumaan tänne alalle.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Aada Pentti Tikkakosken yhtenäiskoululta Tikkakoskelta, olkaa hyvä.

13) Oppilaiden uupuminen

Aada Pentti, Tikkakosken yhtenäiskoulu, Tikkakoski:

Arvoisa puhemies! Pitkään on jo puhuttu lukiolaisten jaksamisesta ja loppuun palamisesta. On käynyt ilmi, että lukiolaisten jaksamisen puute alkaa usein jo peruskoulussa. Miten lukiolaisten kuului jaksaa, jos me jo peruskoulussa uuvutaan? Näin ollen haluamme kysyä: miten peruskoululaisten jaksamista aiotaan tukea ja parantaa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Andersson.

Opetusministeri Li Andersson:

Arvoisa puhemies! Äärimmäisen tärkeä kysymys, jonka kysymyksen esittäjä tässä nostaa esille. Olen itse monesti painottanut, että oikeastaan hyvinvointi pitäisi ottaa koulutuspolitiikan keskiöön, siitä syystä, että vain hyvinvoiva nuori tai lapsi pystyy myöskin oppimaan ja keskittymään koulunkäyntiin.

Hallitus on antanut koulutuksen järjestäjille nyt koronapandemian yhteydessä lisää määrärahoja, joita koulutuksen järjestäjät ovat voineet käyttää esimerkiksi opetusryhmien pienentämiseen, lisäohjaajien palkkaamiseen, erityisopetuksen lisäämiseen tai esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuollon palveluihin. Sen lisäksi ollaan säädetty pysyvä lakimuutos, jolla ollaan lisätty kouluissa työskentelevien koulupsykologien ja koulukuraattoreiden määrää, eli laissa on säädetty siitä, kuinka monta psykologia ja kuraattoria pitää olla per opiskelija suomalaisissa peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Näin ollaan haluttu huolehtia siitä, että nämä palvelut olisivat paremmin kaikkien opiskelijoiden ulottuvilla tulevaisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen:

Sedan ger jag ordet till Noah Riihinen från Winellska skolan. Varsågod.

14) Finland och Nato

Noah Riihinen, Winellska skolan, Kyrkslätt:

Ärade talman! Borde Finland gå med i Nato då Ryssland uppfört sig hotfullt mot Ukraina?

Puhemies Matti Vanhanen:

Tolkning.

Tulkkaus:

Arvoisa puhemies! Tulisiko Suomen liittyä Natoon, kun Venäjä nyt uhkaa Ukrainaa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Haavisto.

Ulkoministeri Pekka Haavisto:

Bästa Noah Riihinen, tack för din fråga. – Rysslands attack mot Ukraina för en månad sedan har också lett till en viktig säkerhetsdebatt här i Finland. Finland har starka försvarsstyrkor, men det behövs också internationellt samarbete inom försvaret. Finland och Sverige har samarbetat mycket med Nato genom ett partnerskapsprogram.

Finland har i sin säkerhetspolitik också haft den så kallade Nato-optionen: Om säkerheten inom Europa förändras, är vi färdiga att tänka över vårt samarbete med Nato. Nu har säkerhetsläget i Europa förändrats och därför kommer regeringen att ge till riksdagen en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse, och detta möjliggör en Nato-debatt också här i riksdagen.

Puhemies Matti Vanhanen:

Tulkkaus.

Tulkkaus:

Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. – Venäjän hyökättyä Ukrainaankin turvallisuuskeskustelu on herännyt erityisesti myös täällä Suomessa. Meillä on tällä hetkellä vahva puolustus, mutta Suomi ja Nato tekevät myös paljon yhteistyötä ja Suomella on olemassa Nato-optio. Turvallisuustilanteen nyt muututtua Euroopassa hallitus tulee antamaan selonteon, jotta myös eduskunta pääsee keskustelemaan enemmän Nato-jäsenyydestä.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Lilja Harju, Laanilan yläaste Oulusta, olkaa hyvä.

15) Eri koulutusalojen työllisyys

Lilja Harju, Laanilan koulu, Oulu:

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä puolet nuorista suorittaa korkeakoulututkinnon. Miten eri koulutusalojen työllisyystilanne on tässä huomioitu? Ammatillisilla aloilla on pulaa työntekijöistä, ja akateemisesti koulutetut eivät kaikilla aloilla työllisty.

Puhemies Matti Vanhanen:

Työministeri Haatainen.

Työministeri Tuula Haatainen:

Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä kysymyksestä, Lilja Harju. – Suomessa on tällä hetkellä pulaa työntekijöistä hyvin monilla eri aloilla. Erityisesti pula on kovinta sosiaali- ja terveydenhuollon alalla, mutta myös tekniikan alalla tarvitaan paljon osaajia. Me tarvitsemme osaamistason nostamista, ja siksi myös korkeakoulututkinnot ovat tärkeitä.

Opiskelu kannattaa aina. Liikaksi ei kannata murehtia sitä alavalintaa, koska työelämä myös muuttuu. Entisiä työtehtäviä poistuu ja uusia tulee tilalle, ja siitä syystä olennaista on laaja-alainen, hyvä koulutus. Jos oma ala ei vielä ole selvillä, niin kannattaa keskustella kavereiden kanssa ja käyttää myös opinto-ohjaajan apua, ja meillä TE-palveluissa on myös Ohjaamot, jotka on hyviksi palvelupaikoiksi nuorten keskuudessa koettu ja joista on hyviä tuloksia. Sieltä saa helposti apua kaikenlaisiin kysymyksiin myös opintoalaa miettiessään.

Eli tulevaisuus näyttää nuorille kyllä tosi hyvältä työelämän tulevaisuuden ja työpaikkojen näkökulmasta.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Tapio Heikkola Tiistilän koululta Espoosta, olkaa hyvä.

16) Valtion velkaantumisen vaikutukset

Tapio Heikkola, Tiistilän koulu, Espoo:

Arvoisa puhemies! Valtionvelka kasvaa koko ajan. Velat pitää maksaa, ja tämä velka tulee meidän sukupolvemme maksettavaksi, jos nykyistä taloudenpitoa jatketaan. Mitä jatkuvalle velanotolle aiotaan tehdä? Joutuuko meidän sukupolvi tekemään töitä loppuun asti? Kuinka paljon meidän lasten koulutuksesta leikataan?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Saarikko.

Valtiovarainministeri Annika Saarikko:

Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä kysymys meidän kaikkien tulevaisuuden näkökulmasta. Ensiksi tärkeää on hahmottaa mittakaava: Helmikuun lopussa Suomella oli velkaa noin 128,6 miljardia euroa. Se on aika paljon jokaista kansalaista kohti. Taustalla on menojen ja tulojen vähän pidempään jatkunut epätasapaino, ja vaikka valtio ei ole sama asia kuin jokaisen meidän yksittäisen kansalaisen talous, on tietenkin selvää, että tämä pitkään jatkunut epätasapaino ei ole hyvä asia. Sitten kuitenkin on niin, että joskus velka on välttämätöntä ja oikeakin ratkaisu. Näin valitsi Suomi ja moni muu maa koronakriisin aikana, jotta rakensimme siltaa pandemia-ajasta kohti normaalia. Mutta parempina aikoina tarkkaan taloudenpitoon on kiinnitettävä erityistä huomiota, ja tällaisia vaikeampiakin säästöpäätöksiä tämäkin hallitus joutuu osaltaan tekemään.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraavaksi Emma Kero Lapuan yläkoululta Lapualta, olkaa hyvä.

17) Ajokortin myöntämisiän alentaminen 17 ikävuoteen

Emma Kero, Lapuan yläkoulu, Lapua:

Arvoisa puhemies! Yhä useampi nuori hakee ikäpoikkeuslupaa ajokortin saamiseksi jo 17-vuotiaana. Mikä on hallituksen kanta, onko ajokortti-ikä muuttumassa 17 ikävuoteen?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Harakka.

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:

Arvoisa puhemies, arvoisa Emma! Ikäpoikkeuslupan myöntämisperustetta muutama vuosi sitten väljennettiin, ja sen jälkeen näitä hakemuksia on tullutkin valtava määrä, ja käytännössä jokainen hakija on luvan sitten saanutkin. Se on todistanut juuri sen, että tarvetta alle 18-vuotiaiden liikkumiseen kouluun, kesätöihin, harrastuksiin ja muutoinkin on selvästi olemassa. Me olemme liikenne- ja viestintäministeriössä sitten lähteneet tutkimaan asiaa, millä tavalla voitaisiin samanaikaisesti tehdä 17-vuotiaiden liikkumisesta helpompaa mutta myös tarttua siihen huoleen, joka nuorten liikenneturvallisuudessa on viime aikoina havaittu. Me muutamme ajokorttilainsäädäntöä tavalla, jolla pyritään tasapuolistamaan entisestään kaikkien 17-vuotiaiden mahdollisuutta hankkia B-luokan ajokortti, mutta sitten vastaavasti myöskin velvollisuuksia nuorille kuljettajille tulee. Tavoitteena on se, että nuoret pääsevät liikkumaan kouluun, harrastuksiin ja töihin.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraavaksi Markus Porsanger Sevettijärven koululta Inarista, olkaa hyvä.

18) Omavaraisuus ja ruokahuolto kriiseissä

Markus Porsanger, Sevettijärven koulu, Inari:

Arvoisa puhemies! Maailmanpoliittinen tilanne on kiristynyt. Itänaapurimme miehittää parhaillaan toista, itsenäistä valtiota. Väistämättä esille nousee ruokahuollon ja siten maatalouden tärkeys. Miten saamme jatkossa kriisienkin keskellä turvattua omavaraisuuden ja sen, että saamme tuotettua tarpeeksi ruokaa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Leppä.

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:

Arvoisa puhemies! Kiitoksia perustavaa laatua olevasta kysymyksestä. – Huoltovarmuus on yksi itsenäisen valtion kulmakiviä, peruskiviä. Valtion tehtävänä on huolehtia kaikkien meidän elämämme perusedellytysten turvaamisesta kaikkina aikoina – ruoasta, energiasta ja niin edelleen – myös ja aivan erityisesti kriisien meitä kohdatessa. Omavaraisuus on huoltovarmuuden perusta, ja se, että me tuotamme tässä maassa, Suomessa, ruokaa suomalaisille, on sen keskiössä. Suomen omavaraisuusaste on tällä hetkellä hyvä, mutta meidän pitää pitää huolta siitä, että se sellaisena myös säilyy.

Yksi keskiössä oleva ongelma, joka meillä tällä hetkellä on, on maatalouden kannattavuus, joka on tuonut huolen siitä, onko meillä jatkossakin tämä omavaraisuus. Sen vuoksi meillä on velvollisuus myöskin tehdä toimenpiteitä valtion taholta – niin kuin olemme tehneet. Viime viikolla julkistimme 300 miljoonan paketin tähän kohtaan huoltovarmuutta. Mutta on myös niin, että kun markkinat toimivat, niin sitä kautta se huoltovarmuus ja tulevaisuuden kannattava maatalous on myöskin turvattu ja mahdollista.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysyjä Sara Virtanen Martinlaakson koululta Vantaalta, olkaa hyvä.

19) Naisen aseman parantaminen

Sara Virtanen, Martinlaakson koulu, Vantaa:

Arvoisa puhemies! Ministeri Blomqvist osallistui YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan kokoukseen. Miten Suomi pystyy parantamaan naisten asemaa maailmassa, kun meilläkin tasa-arvo ei vielä täysin toteudu?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Blomqvist.

Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:

Arvoisa puhemies! Arvoisa Sara Virtanen, kiitos hyvästä kysymyksestä. – Minä olin tosiaan New Yorkissa viime viikolla, ja siellä käsiteltiin naisten asemaa ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä ja myös sitä, miten ilmastonmuutos vaikuttaa eri ihmisiin, eri sukupuoliin. Tässä suhteessa meillä Suomessa on paljon

annettavaa ja paljon tehtävää. Hallituksen tavoitteena on parantaa tasa-arvoa tietysti Suomessa mutta myös maailmassa. Globaalissa vertailussa Suomessa pärjätään hyvin, mutta meillä on myös täällä koto-Suomessa vielä aika paljon tehtävää: Muun muassa palkkaerot ovat edelleen vielä liian isot. Perhevapaat uudistetaan tämän hallituksen toimesta. Naisiin kohdistuva väkivalta on vielä iso ongelma Suomessa, ja myös siihen pyritään vaikuttamaan.

Mutta tämä kysymys, mitä Suomi voi tehdä: muun muassa yhdessä muitten Pohjoismaitten kanssa kuljemme eturintamassa, kun puolustamme naisten ja tyttöjen oikeuksia maailmalla. – Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysyjä Iina Kankaala Hakkarin koululta Lempäälästä, olkaa hyvä.

20) Henkilöautoliikenteen sähköistäminen

Iina Kankaala, Hakkarin koulu, Lempäälä:

Arvoisa puhemies! Tieliikenteen aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen osuus on 19,1 prosenttia Suomen kasvihuonekaasupäästöistä, ja henkilöautoliikenteen osuus on 10,4 prosenttia. Onko hallitus pohtinut minkälaisia lisätoimia henkilöautoliikenteen sähköistämiseksi, ja jos sähköautojen käyttö yleistyy Suomessa normiksi, mistä kaikki sähkö saadaan?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Harakka.

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:

Arvoisa puhemies! Arvoisa Iina, kiitoksia tästä todella tärkeästä kysymyksestä. – Henkilöautoliikenteen sähköistyminen etenee koko EU:ssa tällä hetkellä varsin nopeasti. Siihen vaikuttaa EU:n lainsäädäntö, joka velvoittaa autonvalmistajia valmistamaan aina vain pienipäästöisempiä autoja, niin että päästään nollassa jo ensi vuosikymmenellä. Ilokseni Suomessakin liikenteen sähköistyminen edistyy vauhdilla: viime vuonna kaikista ensirekisteröidyistä autoista täyssähköautoja ja hybridautoja oli jopa kolmannes, ja ennustetaan, että tänä vuonna täyssähköautoja rekisteröidään enemmän kuin dieselautoja. Tavoitteena on, että silloin kun kaikki teistä kysyjistä ovat täysillä liikenteessä, vuonna 2030, neljäsosa kaikista henkilöautoista on jo sähköautoja. Silti tätä kehitystä on tarpeen nopeuttaa, ja siksi valtio tukee sähköautojen hankintaa sekä rahallisesti että veronalennuksilla. Samoin tietenkin, kun kaikilla ei ole varaa tai mahdollisuutta sähköautoihin, kaasuautojen ja myöskin etanoliautojen tukeminen on merkittävää, niin että siirrymme kohti puhtaampaa energiaa. Ja näyttää siltä, että meillä myöskin sähkön saatavuus tulee olemaan oikein hyvä.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Anni Pyylampi Länsi-Porin koululta, olkaa hyvä.

21) Ylioppilaskokeet

Anni Pyylampi, Länsi-Porin koulu, Pori:

Arvoisa puhemies! Uutisista olemme jo jonkin aikaa kuulleet ylioppilaskirjoitusten vaikeutumisesta. Meitä nuoria huolestuttaa, kuinka jatko-opintoihin pääsee tasapuolisesti, kun ylioppilaskirjoitusten painoarvo

nousee. Aiotaanko ylioppilaskirjoituksia vaikeuttaa vielä esimerkiksi lisäämällä pakollisten kirjoitettavien aineiden määrää, ja onko ajateltu, miten se saattaa vaikuttaa opiskelijoiden mielenterveyteen?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Andersson.

Opetusministeri Li Andersson:

Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvin tärkeästä kysymyksestä. – Tänä keväänä on astunut voimaan lakimuutos, joka tehtiin edellisen hallituksen toimesta ja jolla lisättiin pakollisten kokeiden määrää neljästä viiteen. Tämä liittyy todistusvalintauudistukseen, joka myöskin tehtiin edellisen hallituksen toimesta. On tärkeätä seurata näiden eri muutosten ja päätösten vaikutusta lukiolaisiin. Itse olen toistuvasti painottanut sitä, että kaikkein tärkeintä lukiossa on se, että opiskelee sellaisia aineita, joista itse on kiinnostunut. Lukio on yleissivistävä koulutusmuoto, ja se on myöskin sellainen aika elämässä, jolloin pitää olla mahdollisuus ja aikaa rauhassa tutustua eri oppiaineisiin ja aiheisiin, jotka itseä kiinnostavat.

Mitä tulee korkeakouluopintoihin, on tärkeää muistaa, että korkeakouluihin on useampi eri väylä. Todistusvalinta ei ole ainoa tapa päästä esimerkiksi yliopistoon opiskelemaan, vaan myöskin pääsykoeväylä on edelleen säilynyt siinä rinnalla, jos syystä tai toisesta ei ehkä onnistunut ylioppilaskirjoituksissa niin hyvin kuin olisi halunnut.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Sonja Ukkonen Juankosken koululta, olkaa hyvä.

22) Pienkoulujen tulevaisuus

Sonja Ukkonen, Juankosken koulu, Kuopio:

Arvoisa puhemies! Monien pienten koulujen tulevaisuus on ollut vaakalaudalla, ja niiden lakkauttamisesta on käyty paljon keskustelua. Minkälainen on pienempien koulujen tulevaisuus, ja miten niiden säilymiseen voisi vaikuttaa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Andersson.

Opetusministeri Li Andersson:

Arvoisa puhemies! Olemme Suomessa sikäli haastavassa tilanteessa, että ikäluokat pienenevät, ja se tulee kyllä näkymään koulutuspolitiikassa hyvin monella paikkakunnalla ympäri Suomen. On arvioitu, että tulevan vuosikymmenen aikana peruskouluikäisten lasten määrä Suomessa vähenee viidenneksen ja että joillakin paikkakunnilla tämä muutos tulee olemaan sitäkin suurempi.

Paikalliset päättäjät, jotka päättävät oppilaitosverkostosta, pienistä ja isoista kouluista ja niistä ratkaisuista, mitä tehdään, ovat siis aika vaikeiden kysymysten äärellä. Mutta tärkeätä on, että me pyrimme siihen, että laadukas koulutusjärjestelmä säilyy koko maassa, kaikilla paikkakunnilla Suomessa, ja että myöskin vältetään turhalta vastakkainasettelulta pienten ja isojen koulujen välillä. Itse näen, että tarvitaan molempia.

Puhemies Matti Vanhanen:

Sedan ger jag ordet till Amos Hagman från Övernäs skola. Varsågod.

23) Arvsskatt

Amos Hagman, Övernäs skola, Mariehamn:

Ärade talman! Är det inte tid nog för Finland att avskaffa arvsskatten likt Sverige och Norge gjort?

Tulkkaus:

Arvoisa puhemies! Eikö Suomenkin olisi aika luopua perintöverosta Ruotsin ja Norjan tapaan?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Saarikko.

Valtiovarainministeri Annika Saarikko:

Tack för frågan, Amos. Jag svarar på finska:

Perintövero on todellakin osa Suomen verotuksen järjestelmää. On syytä myös muistuttaa taas kerran, miksi veroja kerätään: siksi, että se on tapa hyvinvointiyhteiskuntamme rahoittamiseen, talouskasvu kaiken tuon taustalla – talouskasvu, jota tämä maa kipeästi tulee tarvitsemaan.

Perintöveron mittakaava: Sitä on tälle vuodelle budjetoitu, siis arvioitu tulevaksi, 855 miljoonaa valtion tuloja vahvistamaan. On hyvä myös muistaa, että perintövero Suomessa ei ole kaikille samanlainen, vaan aivan samoin kuin palkkaan liittyvä verotus se on niin sanotusti progressiivinen, eli suuremmista perinnöistä maksetaan suurempi vero. Jos oma osuutesi perinnöstä on alle 20 000 euroa, veroa ei tarvitse maksaa.

On myös tunnistettava, että perintövero meillä kohdistuu niin sanotusti ansiottomiin tuottoihin: Perillinen tai lahjansaaja ei itse ole useinkaan osallistunut saamansa varallisuuden kerryttämiseen. Se on siis niin sanotusti ansiotonta varallisuuden kasvua.

Ja verrattuna vaikkapa palkkatuloon: palkkatuloa verotetaan kuitenkin voimakkaammin. Emme ole suunnitelleet tästä luopumista.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Akseli Aalto, Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu.

24) Lasten ja nuorten liikkumattomuus

Akseli Aalto, Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu, Helsinki:

Arvoisa puhemies! Suomessa lasten ja nuorten liikkumattomuus on tällä hetkellä huolestuttavassa kasvussa, ja pelkäänkin, että se yltyy uudeksi kansantaudiksi. Pitkittynyt koronapandemia sulkuineen ja harrastusten kustannusten nousu ovat aiheuttaneet liikkumattomuutta ja jakaneet nuoria aktiivisesti liikkuviin ja täysin passiivisiin. Tämä näkyy esimerkiksi peruskoululaisten Move-testien tuloksissa. Minkälaisia toimia hallitus on tähän mennessä tehnyt, ja miten hallitus aikoo toimia vastedes lasten ja nuorten tulevaisuuden takaamiseksi ja sitä kautta väestön työkyvyn säilyttämiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Andersson. – Ministeri Kurvinen.

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen:

Arvoisa puhemies, arvoisa Akseli Aalto! Näin käy joskus meidän tavanomaisellakin kyselytunnilla, että mietitään, kuka ministereistä vastaa. Liikunta ja urheilu kuuluvat minun salkkuuni, ja sitten ministeri Anderssonille kuuluvat koulut.

Esitätte erittäin tärkeän kysymyksen. Tilastot ovat todella huolestuttavia: vain alle 40 prosenttia 7–15-vuotiaista liikkuu riittävästi viikon aikana, ja vain 14 prosenttia lukiolaisista. Erittäin hälyttäviä lukuja.

Tässä nuorten liikkuvan elämäntavan lisäämisessä pitäisi toimia mielestäni kahdella eri tavalla: Toisaalta meidän pitää mahdollistaa matalan kynnyksen edullisia liikuntaharrastuksia nuorille, myös eri lajeja ja myös vähän uudempia lajeja, kuten vaikkapa padelia, parkouria, että tulee semmoinen kiva oma tapa liikua. Kaikkien ei tarvitse hiihtää, vaikka hiihtämääinkin voi mennä. Sen lisäksi mielestäni meidän pitäisi arkiliikuntaa lisätä, ja rohkaisenkin siihen, että teette koulumatkoja, kauppamatkoja, harrastusmatkoja, kaverien luo menoa ynnä muuta mahdollisimman paljon pyörällä ja kävellen. Lisäksi olemme toteuttaneet Liikkuva-hankkeita kouluissa, ja äsken mainitsemani Harrastamisen Suomen malli myös tuo liikunnan peruskouluihin vahvemmin.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Vida Amoah Kilterin koululta Vantaalta, olkaa hyvä.

25) Nuorten asunnottomuuden ehkäisy

Vida Amoah, Kilterin koulu, Vantaa:

Arvoisa puhemies! Suomessa on oletetusti 4 341 asunnottomia, joista noin 854 on alle 25-vuotiaita. Minkälaista lainsäädäntöä meillä on ja mitä muita toimia Suomessa tehdään, joilla koetetaan turvata elinkelpoinen elämä asunnottomille ja mahdollisesti jopa ennalta ehkäistä nuorten aikuisten asunnottomuutta?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Kari.

Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari:

Arvoisa puhemies! Kiitos kysyjälle äärimmäisen tärkeän asian esille nostamisesta. – Oma koti, oma asunto on jokaiselle perusoikeus. Meidän yhteinen tavoite tässä hallituksessa on puolittaa asunnottomuus vuoteen 2023 mennessä ja poistaa asunnottomuus kokonaan kahdessa vaalikaudessa eli vuoteen 2027 mennessä. Tässä työssä painotetaan erityisesti nuoria ja nuorten asuntoja. Me tiedetään, että erityisesti nuorille sen oman ensimmäisen asunnon löytäminen voi olla äärimmäisen vaikeaa johtuen siitä, että asunnot maksavat paljon, ja me tiedetään myös se, että tämän takia joka kolmas nuori kokee huolta omasta asumisestaan.

Me ollaan pystytty vähentämään erityisesti nuorten asunnottomuutta, ja tätä työtä jatketaan edelleen. Oleellista on se, että me saadaan tarpeeksi paljon edullisia asuntoja, ja tällä hetkellä viedään eteenpäin opiskelija-asuntoja ja asuntoja nuorille. Tällä hallituskaudella on valmistunut arviolta 2 000 uutta asuntoa nuorille, ja tällä hetkellä rakenteilla on 1 500.

Eli työtä tämän asian eteen tehdään, ja kiitos tärkeästä kysymyksestä.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraavaksi Caterina Kettunen Kauklahden koululta Espoosta, olkaa hyvä.

26) Translain tilanne

Caterina Kettunen, Kaukalahden koulu, Espoo:

Arvoisa puhemies! Suomi on ainoa Pohjoismaa, joka vaatii sukupuoltaan korjaavalta sterilisaatiota. Tämä on ihmisoikeuksien vastaista sekä poistaa kyvyn lisääntyä biologisesti. Mikä on tämänhetkinen tilanne translain suhteen, ja minkälaisia muutoksia ollaan tekemässä transihmisten oikeuksien hyväksi?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Sarkkinen.

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:

Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeän ihmisoikeuskysymyksen esiin nostamisesta. Suomen nykyinen translaki on vanhentunut ja loukkaa ihmisoikeuksia. Hallitus on päättänyt uudistaa tämän translain. Laki-ehdotus uudeksi translaiksi on juuri lausuntokierroksella, eli siihen voi kertoa oman mielipiteensä. Lausuntokierroksen jälkeen tehdään vielä mahdollisia viilauksia, ja sen jälkeen laki tullaan antamaan eduskuntaan tämän vuoden aikana.

Tämän translain muutoksen tavoitteena on vahvistaa itsemääräämisoikeutta. Lakiuudistuksessa erotetaan sukupuolen oikeudellinen vahvistaminen lääketieteellisistä tutkimuksista ja hoidosta. Lisäksi poistetaan lisääntymiskyvyttömyysvaatimus, ja tulevaisuudessa sukupuolen vahvistaminen perustuu ihmisen omaan sukupuolikokemukseen.

Eli lakia tullaan uudistamaan, mutta me tarvitsemme yhteiskunnassa myös laajoja asennemuutoksia, jotta syrjintää ja erilaisia hankaluuksia arkielämässä olisi nykyistä vähemmän myös transihmisillä.

– Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Niilo Koskinen Kosken seudun yläasteelta, olkaa hyvä.

27) Autoilun vihreä siirtymä

Niilo Koskinen, Kosken seudun yläaste, Koski Tl:

Arvoisa puhemies! Polttoaineiden hinta Suomessa on sietämätön. Puhumme aina sähköautoilusta kestäväenä tulevaisuuden vaihtoehtona, mutta jätämme turhan vähälle huomiolle kotimaisen, edullisen ja ekologisen biokaasun. Mitä Suomen valtio aikoo tehdä biokaasuautojen hankkimisen tukemiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Harakka.

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:

Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä, joka kuuluu ihan lempiaiheisiini. – Kuten tuossa äsken sanoin ja kuten kysyjäkin oli samaa mieltä, ihan kaikilla ei ole lähivuosina autoa vaihtaessakaan mahdollisuutta sähköautoon, ja lisäksi monet haluavat vaihtaa sen olemassa olevan polttomoottoriauton käyttövoiman tässä ja nyt. Siksi olemme alusta alkaen tukeneet myöskin kaasuautoilua ja etanoliautoilua, ja sen takia meillä on olemassa myöskin uusiutuvien polttoaineiden jakeluvalvoite, jotta kaikki voivat osallistua näihin ilmastonmuutoksen vastaisiin talkoisiin.

Biokaasu on varsinkin raskaassa liikenteessä, eli siis kuorma-autoissa ja rekka-autoissa, tässä ja nyt käyttövoimana sellainen, joka voitaisiin ottaa käyttöön, jos vain tarjontaa olisi ja jos vain liikennöitsijät käyttäisivät näitä kaasuautoja. Siksi olemme jo tukeneet ja tuemme miljoonilla kaasuautojen saatavuutta raskaassa liikenteessä, ja aiomme vahvasti tukea myös kotimaisen uusiutuvan ja työpaikkoja tuovan bio-kaasun tuotantoa Suomessa.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Tiitu Teuho-Markkola Nokianvirran koululta, olkaa hyvä.

28) Väestön ikääntyminen ja työvoima

Tiitu Teuho-Markkola, Nokianvirran koulu, Nokia:

Arvoisa puhemies! Suomessa on nähtävissä väestön ikääntyminen, jolloin työikäisten harteille jää aina vain suurempi osa yhteiskuntaa kannettavaksi harteillaan. Miten tämä ongelma aiotaan tulevaisuudessa ratkaista?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Haatainen.

Työministeri Tuula Haatainen:

Arvoisa puhemies! Tämä on todella tärkeä kysymys, jonka kanssa hallitus tekee töitä kaikilla aloilla, ja erityisen tärkeää on tiettenkin se, että me pystymme tarjoamaan ensinnäkin työtä kaikille ihmisille, jotka ovat työttömänä, mutta myös nuorille osaajille mahdollisuuden löytää polku sinne työelämään. Tästä syystä panostaminen koulutukseen on aivan erityisen tärkeää, jotta meillä resurssit ovat oikeassa paikassa ja jokainen ihminen voisi löytää itselleen mieluisan työn.

Teknologian kehitys vie koko ajan eteenpäin työelämää, ja työelämästä poistuu osa ammanteista, kun työtehtävät muuttuvat, mutta uusia syntyy koko ajan tilalle. Tämä vihreä siirtymä, digitalisaatio ja kaikki se tuovat valtavasti uusia tehtäviä ja työpaikkoja.

Me tarvitsemme myös osaajia ulkomailta, ja tästä syystä hallitus myös työskentelee sen eteen, että ihmiset pystyisivät entistä sujuvammin löytämään paikan tänne Suomeen, suomalaiseen yhteiskuntaan, ja löytämään myös työn.

Tässä meillä kaikilla on tehtävää, jotta kaikki voivat kokea olevansa osa yhteiskuntaa.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Jeehyung Lee Kaukajärven koululta Tampereelta, olkaa hyvä.

29) Lukutaidon taso

Jeehyung Lee, Kaukajärven koulu, Tampere:

Arvoisa puhemies! Suomessa lukutaidon taso on eriytynyt erityisesti nuorten välillä. Lukutaitoisilla on vielä kehittyneempi lukutaito ja heikoilla vielä heikompi lukutaito. Mitä olette tehneet ja aiotte tehdä segregaaion estämiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Andersson.

Opetusministeri Li Andersson:

Arvoisa puhemies! Suomella on vahva perinne lukutaidossa, ja olemme edelleen kyllä maailman kärkimaita, mitä lukutaitoon tulee, mutta aivan kuten kysyjä toteaa, kaikkein huolestuttavin kehitys myöskin täällä on tämä eriytyminen. Yhä useampi nuori ilmoittaa, että ei enää harrasta lukemista ehkä samassa mittakaavassa kuin aikaisemmin, ja tuoreimmassa Pisa-tutkimuksessa huolestuttava määrä erityisesti poikia vastasi, että he lukevat vain mikäli on pakko.

Hallitus on tehnyt useita eri toimenpiteitä lukutaidon edistämiseksi, ja oikeastaan sitä työtä on tehty Suomessa jo pidempään, myös edellisen hallituskauden aikana. Olemme antaneet rahaa esimerkiksi päiväkodeille ja peruskouluille, jotta näissä pystyttäisiin edistämään sellaista toimintaa, että esimerkiksi luetaan ääneen päivittäin tai ehkä kutsutaan kirjailijoita käymään tai tehdään yhteistyötä koulujen, päiväkotien ja kirjastojen välillä – kaikki tämä, jotta saataisiin herätettyä lukuintoa erityisesti sellaisten nuorten ja lasten kohdalla, jotka eivät välttämättä saa sitä kotoa. Myöskin esimerkiksi neuvoloissa otetaan tänä päivänä lukeminen puheeksi ja pyritään sitä kautta myöskin kannustamaan vanhempia lukemaan ääneen jo hyvin pienille lapsille.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Vili Sundström Albert Edelfeltin koulusta Porvoosta, olkaa hyvä.

30) Nuorten hyvinvointi

Vili Sundström, Albert Edelfeltin koulu, Porvoo:

Arvoisa puhemies! Viime aikoina mediassa on keskusteltu paljon siitä, kuinka osa nuorista voi huonosti. Hyvinvointisuuteen on vaikuttanut koronapandemia, mutta se tuskin on ainoa syy. Nuorilla on muun muassa mielenterveyteen, elämänhallintaan ja itsetuntoon liittyviä haasteita. Miten suomalaisten nuorten hyvinvointia voitaisiin parantaa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Sarkkinen. – Kurvinen.

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen:

Arvoisa puhemies! Näyttää olevan ongelma, kun minulla on tuo hieno nimike, tiede- ja kulttuuriministeri, mutta nuorisoasiatkin siihen kyllä kuuluvat. – Arvoisa oppilasedustaja Vili Sundström, tutkimusten mukaan suurin osa nuorista voi todella hyvin ja varsin hyvin tällä hetkellä, mutta juuri ääripäissä erot ovat tutkimusten mukaan lisääntyneet, eli voi sanoa, että ne todella hyvin voivat nuoret ovat kaikilla mittareilla entistä hyvinvoivempia, ja sitten ne, keillä on pahoinvointia, ovat todella pahoinvoivia kaikilla mahdollisilla tavoilla, ja tätä polarisaatiota, kahtiajakautumista, meidän pitäisi kaikilla keinoilla pystyä vähentämään.

Koronapandemian varjo on erittäin syvä, ja tarvitaan monta vuotta kestäviä toimenpiteitä nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi monilla tahoilla: niin kouluissa kuin sosiaali- ja terveystaloudissa ja harrastuksissa ja myös työllisyystoimenpiteissä.

Nostan minuutin puitteissa vielä muutaman asian esiin, mitkä ovat mielestäni hyvin tärkeitä nuorten jaksamiselle: Kesätyömahdollisuudet ovat tärkeitä, ja niitä tulisi nuorille mahdollistaa. On tärkeää, että

jokaisella nuorella on elämässään joku aikuinen, jolleka voi puhua, ja meidän pitää puuttua myös sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kiusaamiseen ja epäasialliseen toimintaan paremmin.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysyjä Jaakko Kulmala, Luvian yhtenäiskoululta, Eurajoelta, olkaa hyvä.

31) Uusien hyvinvointipalvelujen rahoitus

Jaakko Kulmala, Luvian yhtenäiskoulu, Eurajoki:

Arvoisa puhemies! Vihdoinkin on Suomeen saatu kauan ja hartaasti suunniteltu ja odotettu sote-uudistus, jonka on tarkoitus tuoda perushyvinvointipalvelut kaikille helposti saataviksi, mutta kysynkin nyt teiltä: miten uusien hyvinvointipalveluiden rahoitus voidaan turvata ilman kokonaisveroasteen nousua, niin ettei ihmisille tule lisäkustannuksia?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Saarikko. – Paatero.

Kuntaministeri Sirpa Paatero:

Arvoisa puhemies! Kiitos kysyjälle. – Juuri eilen sote-ministeriryhmässä on käsitelty uudelleen tätä rahoituskysymystä, ja se rahoituskokonaisuus, joka sinne hyvinvointialueille siirtyy, on se sama summa, mikä on käytössä tällä hetkellä kunnissa. Elikkä kunnille menevät valtion rahat, valtionosuudet ja kuntien keräämät verotulot, ne, mitkä on käytetty niihin hyvinvointipalveluihin elikkä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluihin. Tämän katsotaan riittävän, kun se palvelutaso pysyy samanlaisena kuin nyt, mutta tietenkin sinne on paineita lisätä, ja myöskin tähän lakiin, joka eduskunnassa on päätetty, on arvioitu se kustannusten tason nousu. Mutta siihen huoleen, minkä esititte, on tietenkin vastattava niin, että meidän pitää pystyä tehostamaan toimintaa näillä alueilla, jotta ne kustannukset eivät kasva hallitsemattomasti.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Eemeli Myllymäki, Vesilahden yhtenäiskoululta Vesilahdelta, olkaa hyvä.

32) Nuorten kohtaama mis- ja disinformaatio internetissä

Eemeli Myllymäki, Vesilahden yhtenäiskoulu, Vesilahti:

Arvoisa puhemies! Suomalaisista nuorista yli 70 prosenttia kuluttaa viikossa 20–50 tuntia aikaa internetissä. Planin tutkimuksen mukaan kuitenkin lähes puolet suomalaisista tytöistä kertoo, etteivät he ole saaneet opetusta erilaisen mis- ja disinformaation tunnistamisesta, ja jopa neljännes heistä on kokenut mis- ja disinformaatiolla olleen suoria mielenterveydellisiä vaikutuksia. Miten hallitus aikoo huolehtia nuorten mediakasvatuksesta ja lähdekriittisyyden opetuksesta tulevaisuudessa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Kurvinen.

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen:

Herra puhemies! Kiitos oppilasedustajalle erittäin tärkeästä kysymyksestä. – Otan yhden asian, joka kuuluu oikeusministerin sektoriin, kun hän ei ole täällä paikalla: olemme kiristämässä seksuaalirikosten rangaistuksia rikoslaissa, ja siellä myös erilainen verkossa ja somessa tapahtuva seksuaalinen kaltoin-kohtelu tulee tiukemmin rangaistavaksi ja paremmin säännellyksi. Tämä on ehkä yksittäinen tekijä, juuri kun mainitsitte nuoret naiset ja tytöt omassa puheenvuorossanne.

On erittäin tärkeää kehittää nykyisessä media- ja someyhteiskunnassa medialukutaitoa. Sitä tulee opettaa kaikilla kouluasteilla, ihan sieltä varhaiskasvatuksesta lähtien. Tärkeää on myös tietynlainen mediakriittisyys, joka ei tarkoita sitä, että oltaisiin jotenkin vastaan mediaa tai vihamielisiä mediaa kohtaan, vaan sitä, että nimenomaan osataan miettiä, mitä sieltä uutisten takaa oikein sitten löytyy. Tahdon tässä myös painottaa meidän jokaisen suomalaisen, jokaisen ihmisen, omaa vastuuta. Se, miten disinformatio, erilaiset valeuutiset ja ikään kuin tällainen hämmentäminen ja vihapuhe leviävät somessa, on myös meistä jokaisesta itsestä kiinni. Joten ei levitetä, vaikka olisi mielenkiintoinen, hauska video tai pelottava video, ei laiteta sitä kavereille jakoon, koska sitä ne levittäjät haluaisivat.

Puhemies Matti Vanhanen:

Perusteltuja kysymyksiä on paljon. Siksi jatkamme tätä kyselytuntia vielä kymmenellä minuutilla yliennalta ilmoitetun ajan. – Seuraava kysyjä Mette Manninen Tainionmäen koululta Kivijärveltä, olkaa hyvä.

33) Pikkupaikkakuntien joukkoliikenneyhteydet

Mette Manninen, Tainionmäen koulu, Kivijärvi:

Arvoisa puhemies! Pikkupaikkakunnilla joukkoliikenneyhteydet saattavat olla huonot. Tämän vuoksi nuorten opiskelumahdollisuudet kärsivät. Miten nuorille voidaan taata hyvät opiskelumahdollisuudet, jos kotipaikkakunnassa jatko-opiskelupaikkoja ei ole ja liikenneyhteydet eivät ole kunnossa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Tämä voisi mennä liikenneministeri Harakalle. Olkaa hyvä.

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:

Arvoisa puhemies, arvoisa Mette! Tämä on minulle henkilökohtaisesti ylivoimaisesti vaikein kysymys tällä kyselytunnilla, ja voisin sanoa, että vaikeampi kuin mikään aikaisemmilla kyselytunneilla esitetty. Miksi näin? Sujuvat ja laadukkaat joukkoliikennepalvelut ovat tärkeä osa toimivaa yhteiskuntaa ja yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden takia ja myöskin ilmastonmuutoksen torjunnan takia erittäin tärkeä osa liikennejärjestelmää – ja tärkeätä on huomata se, että valtiolla ja kunnilla ei ole lakisääteistä velvollisuutta järjestää joukkoliikenteen palveluita. Kuitenkin on niin, että joukkoliikennettä ei ole saatavilla riittävästi kaikkialla Suomessa paikoissa, joissa sitä tarvittaisiin. Erityisen vaikeuden tässä on aiheuttanut nyt sitten korona-aika, joka on joukkoliikennettä entisestäänkin kurittanut. Me olemme toki pyrkineet auttamaan myöskin pienten paikkakuntien joukkoliikenneyhteyksiä merkittävällä, aivan ainutlaatuisilla satsauksilla, yli 250 miljoonan erityislisällä, mutta meillä on vielä paljon työtä sen eteen, että saisimme sujuvat yhteydet esimerkiksi yhteensovittamalla nykyistä paremmin juna- ja autoliikennettä ja myöskin kutsuliikennettä kehittämällä, jotta myöskin pienillä paikkakunnilla voitaisiin löytää vaihtoehtoja oman henkilöauton käytölle.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysyjä Eve Pöysti Waltterin koululta Varkaudesta, olkaa hyvä.

34) Bensan hinta

Eve Pöysti, Waltterin koulu, Varkaus:

Arvoisa puhemies! Miten hallitus on aikonut ottaa huomioon sen, ettei normaaleilla kansalaisilla ole kohta enää varaa käydä töissä, sillä bensa maksaa liikaa? Pienkaupunkien asukkaat eivät pysty myöskään käyttämään julkista liikennettä, sillä busseja kulkee erittäin harvoin tai ei ollenkaan.

Suomalainen maatalous on hiipumassa koko ajan, ja se ei ole kohta enää kannattava ala. Jo nyt maatalousammattilaiset tekevät tappiota. Miten heidän pitäisi jatkossa pärjätä, kun polttoaineenkin hinta on nousussa? Pitäisikö suomalaisten jälleenmyyjien ostaa halvat lihat ulkomailta, kun samalla muun muassa brasilialaiset karjankasvattajat kaatavat sademetsää tieltään karjankasvatusalueiden lisäämiseksi, vaikka sademetsät ovat ilmastonmuutoksen kannalta välttämättömiä? Samalla suomalaiset vaativat lihatuotteita enemmän, ja kohta heillä ei ole enää ostovoimaa. Onko tämä nyt kannattava idea ilmastonmuutoksen kannalta?

Kuten liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka sanoi: "Bensan hinta ei ole laskemassa." Miten hallitus aikoo turvata järkevät liikkumiskustannukset niille ihmisille, jotka asuvat Kehä kolmosen pohjoispuolella, missä julkinen liikenne kulkee kerran päivässä?

Puhemies Matti Vanhanen:

Tässä oli monelle ministerille osoitettuja kysymyksiä, mutta myönnän vastauksen ainoastaan ministeri Harakalle.

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:

Kiitos, arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että minä saan tänään nämä kaikkein vaikeimmat kysymykset. [Naurua] Täällä ministerikollegat katsovat tännepäin ja ajattelevat varmastikin, että no niin, esitä vastaus näin monisäikeiseen kysymykseen.

Ehkä alan vastaamaan siitä päästä, että ilmastonmuutos ja sen torjunta on meidän aikamme suuri haaste siitäkin huolimatta, ja ehkä juuri siksi, että meillä on sota aivan lähialueillamme Ukrainassa. Se ei suinkaan pysäytä ilmastonmuutosta. Kaikki nuo kuvaamanne ilmiöt ovat sellaisia, joita ilmastonmuutos vain voimistaa, eli sääolosuhteet, liikenteen ja kaupan kustannukset ja tuotantoketjujen vaikeudet liittyvät juuri ilmastonmuutokseen. Joten ehkä tyydyn vastaamaan vain niin, että jos pystymme tähän aikamme suurimpaan haasteeseen vastaamaan kaikilla mahdollisilla tavoilla ja tekemään sellaista työtä, josta te voisitte sitten aikanaan kokea, että tämä hallitus ansaitsee synninpäästön, niin silloin suuri osa näistäkin ongelmista saisi vastauksen.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Sanni Kaukonen Pappilansalmen koululta Haminasta, olkaa hyvä.

35) 16 vuotta täyttäneiden terveydenhuolto

Sanni Kaukonen, Pappilansalmen koulu, Hamina:

Arvoisa puhemies! Suomessa 16 vuotta täyttäneet lapset siirtyvät aikuisten puolelle terveydenhuollon palveluissa, vaikka he eivät kuitenkaan vielä ole täysi-ikäisiä. Esimerkiksi Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän lasten kuntoutus sisältää palveluja alle 16-vuotiaille. Minkä takia jo 16-vuotiaat siirtyvät aikuisten puolelle, vaikka Suomessa täysi-ikäisyyttä pidetään aikuisuuden rajana?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Sarkkinen.

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:

Arvoisa puhemies! Kiitoksia kysymyksestä. – Ikäraja siinä, missä menevät lasten ja nuorten palvelut ja missä menevät aikuisten palvelut, vaihtelee alueellisesti, ja toisaalta se saattaa alueen sisälläkin vaihdella eri lääketieteen erikoisalojen välillä. Joissain tapauksissa se on myös yksilöllinen kysymys, missä vaiheessa tehdään siirtymä lasten ja nuorten palveluista aikuisten palveluihin.

Nämä ikärajat terveydenhuollon siirtymissä eivät niinkään liity tähän juridiseen täysi-ikäistymisen ikään, joka on tietenkin 18, vaan se on palveluiden tarkoituksenmukaisuuden kautta aina kullakin erityisalla ja kullakin alueella määritelty siirtymä.

Joka tapauksessa nuorten valmiudet ja elämäntilanteet ovat yksilöllisiä ja kyky ottaa vastuuta omasta elämästä ja myös omista sosiaali- ja terveyspalveluista vaihtelee nuorten välillä, joten on oltava tarvittava tuki nuorelle riippumatta siitä, missä kohtaa milloinkin se siirtymä lasten ja nuorten palveluista aikuisten palveluihin tapahtuu.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Hertta Vehviläinen Ilmaristen koululta Liedosta, olkaa hyvä.

36) Paluu normaaliin

Hertta Vehviläinen, Ilmaristen koulu, Lieto:

Arvoisa puhemies! Koronan aiheuttamat rajoitustoimet niin koulumaailmassa kuin vapaa-aikana ovat useiden selvitysten mukaan lisänneet nuorten henkistä pahoinvointia, ja osalla koulunkäynti muun muassa etäkoulujaksojen myötä on muodostunut lähes painajaiseksi. Oppimistulokset ja opiskelumotivaatio ovat radikaalisti huonontuneet. Mitä valtioneuvosto ja eduskunta ovat suunnitelleet tehtäväksi, jotta tulevaisuutemme merkittävin voimavara eli nuoret saataisiin mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti takaisin normaaliuteen ja heidän elämänilonsa ja opiskelumotivaationsa saataisiin palaamaan?

Puhemies Matti Vanhanen:

Opetusministeri Andersson.

Opetusministeri Li Andersson:

Arvoisa puhemies! Läpi koko tämän koronapandemian valtioneuvoston ehkä tärkein periaate oli se, että kaikki toimenpiteet, mitä tehdään, pyritään tekemään niin, että nämä nuoriin ja lapsiin kohdistuvat rajoitukset olisivat viimesijaisia. Ne olivat myöskin läpi pandemian niitä, jotka purettiin ensimmäisinä silloin kun pandemiatilanne sen salli.

Tiedostamme hyvin, että näillä rajoitustoimilla joka tapauksessa on ollut kielteisiä vaikutuksia niin opimiseen kuin hyvinvointiin. Hallitus on nyt kahtena peräkkäisenä vuotena antanut koronatukipaketteja kunnille ja koulutuksen järjestäjille, millä olemme halunneet huolehtia siitä, että näillä olisi lisäresursseja järjestää lisäopetusta ja erityisopetusta siellä, missä sille on tarvetta, ja olisi sitten myöskin lisää resursseja esimerkiksi nuorten mielenterveyspalveluille. Opetus- ja kulttuuriministeriössä tulemme tekemään esityksen siitä, että tällainen paketti annettaisiin edelleen myöskin tulevalle lukuvuodelle eli 22–23. Tämän lisäksi järjestämme ministeri Kurvisen kanssa nyt kevään aikana seminaarin nuorten hyvinvoinnista, jossa myöskin haluamme kuulla nuorten näkemyksiä ja ehdotuksia siitä, mitä te erityisesti meiltä nyt kaipaatte.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Michel Timlin Utajärven koululta, olkaa hyvä.

37) Toisen asteen koulutustarjonnan monipuolisuus syrjäseuduilla

Michel Timlin, Utajärven koulu, Utajärvi:

Arvoisa puhemies! Oppivelvollisuutta laajennettiin juuri. Tämä tarkoittaa monille syrjäseutujen nuorille varhaista muuttoa kotoa mielekkään koulupaikan perässä. Toivoisimme, että kaltaisiamme syrjäisempiä ja pienempiäkin kouluja muistettaisiin, kun mietitään toisen asteen koulutuksen rahoituksia ja järjestämisvaihtoehtoja. Miten te hallituksessa turvaatte sen, että monipuolinen koulutustarjonta mahdollistuu syrjäseuduillakin?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Andersson.

Opetusministeri Li Andersson:

Arvoisa puhemies! Erittäin, erittäin tärkeä kysymys. Itse ajattelen näin, että kun yhteiskunta on säätänyt nuorille velvollisuudesta opiskella pidempään, niin yhteiskunnan velvollisuus on huolehtia siitä, että meillä on alueellisesti riittävän kattava ja laadukas tarjonta erilaisia opiskelumahdollisuuksia toisella asteella.

Parhaillaan meillä on käynnissä hanke, jossa pohdimme keinoja, joilla voidaan lisätä yhteistyömahdollisuuksia eri koulutusasteiden välillä ja myöskin lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välillä, jotta olisi helpompaa nuorille esimerkiksi ristiinopiskella. Tiedämme, että lukiokoulutuksen verkosto on ehkä alueellisesti kattavampi, ja ehkä tämä avaisi myöskin mahdollisuuksia sille, että vaikka on lukio-opiskelija, niin voi suorittaa joitakin ammatillisen koulutuksen opintoja samaan aikaan.

Myöskin erilaiset digi- ja etäopiskelumahdollisuudet ovat tärkeitä toisella asteella ja voivat esimerkiksi mahdollistaa sen, että nuoret voivat esimerkiksi osan viikosta opiskella kotoa ja ehkä sitten osan viikosta paikan päällä ammatillisessa oppilaitoksessa.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Jatta Ruotsalainen Pielaveden yhtenäiskoulusta, olkaa hyvä.

38) Erityisopetuksen toteutuminen

Jatta Ruotsalainen, Pielaveden yhtenäiskoulu, Pielavesi:

Arvoisa puhemies! Koulujen erityisoppilaat jäävät monesti käytännössä ilman tarvitsemaansa tukea. Monet erityisoppilaat joutuvat opiskelemaan luokan mukana ilman että he saavat tarvitsemaansa tukea. Tämä näkyy suoraan koulumenestyksessä ja -motivaatiossa. Kysyisinkin asiasta vastaavalta ministeriltä: miten voidaan turvata erityisopetuksen resurssit niin, että jokainen koululainen saa heille lain mukaan kuuluvan tuen?

Puhemies Matti Vanhanen:

Otamme vielä muutaman minuutin lisäaikaa. Meillä on tämän äskeisen kysymyksen lisäksi kolme kysymystä, ja nyt tiiviit vastaukset. – Ministeri Andersson.

Opetusministeri Li Andersson:

Arvoisa puhemies! Kuten kysyjä toteaa, nuorilla on oikeus saada tarvitsemaansa tukea omaan oppimiseen. Käytännössä kunnat ja kuntien rahatilanne aika pitkälti määrittävät sen, paljonko opetuksesta järjestetään esimerkiksi pienryhmissä ja paljonko pyritään järjestämään erityisopetusta yleisopetuksen ryhmien yhteydessä.

Meillä on parhaillaan käynnissä iso selvityshanke, jossa asiantuntijat koulutuksen alalla pohtivat, miten meidän oppimisen tuen järjestelmää Suomessa pitäisi muuttaa, onko lainsäädäntö tällä hetkellä oikeanlainen ja ovatko kuntien resurssit riittäviä näiden lakisääteisten velvoitteiden toteuttamiseksi. Kun asiantuntijat ovat saaneet oman työnsä valmiiksi, ollaan varmasti myöskin viisaampia sen suhteen, tarvitaanko me valtakunnallisia muutoksia tähän oppimisen tuen järjestelmään, jotta myöskin alueellinen tasa-arvo eri lasten ja nuorten välillä toteutuisi nykyistä paremmin.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Reko Parviainen Helsingin eurooppalaisesta koulusta, olkaa hyvä.

39) Harkitsemattomat koronatoimet

Reko Parviainen, Helsingin eurooppalainen koulu, Helsinki:

Arvoisa puhemies! Hallitus on ollut koronapandemian aikana erittäin epäjohtonmukainen antaessaan rajoitusmääräyksiä koskien nuorten opiskelua ja lasten harrastuksia. Esimerkiksi etäopetusjakso yläluokilla ja toisen asteen oppilaitoksissa maaliskuuhun 2021 vaikutti epärationaaliselta, kun alusta saakka on tiedetty, että koronavirus esiintyy nuorilla lievänä. Valtion olisi täytynyt kohdistaa kaikki toimensa yksinomaan työikäiseen aikuisväestöön ja ikääntyneisiin, jotta lapset ja nuoret eivät olisi joutuneet kärsimään. Onko hallitus valmis myöntämään virheensä ja pyytämään julkisesti anteeksi nuorten sukupolvelta? Miten hallitus aikoo korvata nuorisolle aiheuttamansa kärsimyksen ja siten varmistaa, että nuorten luottamus esivaltaan säilyy?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ehkä ministeri Sarkkiselle.

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:

Puhemies! Kiitoksia kysymyksistä. – Koronalla ja sen johdosta asetetuilla rajoitustoimilla on ollut laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia ja myös haitallisia vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin. Toisaalta niillä on ollut erilaisia vaikutuksia eri ihmisryhmiin: vanhemmille ihmisille korona on aiheuttanut suoran uhan enemmän terveydelle, ja nuorille taas enemmän nämä rajoitustoimet ovat voineet aiheuttaa ongelmia. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat rajoitustoimet ovat olleet viimesijaisia, mutta niihinkin on jouduttu joissain vaiheissa pandemiaa valitettavasti turvautumaan. Tarkoituksena näillä erilaisilla rajoitustoimilla on ollut vähentää ihmisten välisiä kontakteja ja siten myös viruksen kiertoa yhteiskunnassa ja sitä kautta myös estää viruksen leviämistä vanhempiin ikäryhmiin, missä sen viruksen vakavuus on suurempi. Myös muut maat ovat turvautuneet näihin hyvin valitettaviin ja viimesijaisiin koulusulkuihin.

Olemme saaneet lisää tietoa siitä, että näiden koulusulkujen vaikuttavuus tämän pandemian leviämisen estämisessä ei ehkä ollut niin suuri kuin aluksi ajateltiin, joten esimerkiksi tänä vuonna, vaikka pandemiatilanne on ollut paha, koulusulkuihin ei ole enää päätetty turvautua.

Tärkeää on nyt tukea tässä ajassa ja tässä hetkessä nuorten hyvinvointia laaja-alaisesti, kuten tässä aikaisemmin on todettu.

Puhemies Matti Vanhanen:

Seuraava kysymys, Elias Ahonen Mikkolan koululta Vantaalta, olkaa hyvä.

40) Nuorten ääni hyvinvointialueilla

Elias Ahonen, Mikkolan koulu, Vantaa:

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet vastaavat monista meille nuorille tärkeistä arjen palveluista. Tammi-kuussa käydyissä aluevaaleissa nuorten ääni jäi silti puuttumaan. Lakisääteisten nuorisovaltuustojen lisäksi on varmistettava muilla keinoin, että me nuoret pääsemme aidosti vaikuttamaan meitä koskeviin palveluihin. Millä varmistamme, että nuorten ääni tulee kuulluksi hyvinvointialueiden päätöksenteossa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Kurvinen.

Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen:

Herra puhemies! Arvoisa oppilasedustaja Elias Ahonen, nuorisolain mukaan nuoria pitää kuulla kaikissa heitä koskevissa asioissa läpi koko suomalaisen yhteiskunnan ja koko suomalaisen hallinnon. Meillä on velvoite nuorisovaltuuston perustamiseen jokaiseen kuntaan ja kaupunkiin, ja myöskin näillä uusilla hyvinvointialueilla, jotka rakentuvat juuri nyt kovaa vauhtia ja aloittavat täysillä ensi vuoden alusta, tulee kaikilla olla nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttamiselin.

Nuorisoasioista vastaavana ministerinä pidän erittäin tärkeänä, että näille hyvinvointialueiden nuorisovaltuustoille taataan riittävät resurssit. Heillä tulee olla henkilöstöä, joka auttaa nuoria käytännön järjestelyissä. Tulee olla mahdollisuus esimerkiksi kuljetuksiin tai kuljetusten taloudelliseen tukemiseen isommilla hyvinvointialueilla ja moneen tällaiseen käytännölliseen seikkaan.

Pidän myös erittäin tärkeänä, että hyvinvointialueilla otetaan aito vuorovaikutteinen henki nuorten kanssa, ja olemme tästä tematiikasta myös lähestyneet kirjeillä kaikkien hyvinvointialueitten valmistelua kuntaministeri Sirpa Paateron kanssa, joka vastaa hallinnon kehittämisestä.

Puhemies Matti Vanhanen:

Kyselytunnin ja -vartin viimeinen kysymys Hilla Kuvajalle Ritaharjun kouluun Ouluun. Olkaa hyvä.

41) Ilmaiset kuukautistuotteet alle 25-vuotiaille

Hilla Kuvaja, Ritaharjun koulu, Oulu:

Arvoisa puhemies! Kaikilla ihmisillä ei välttämättä ole varaa kuukautistuotteisiin. Jos nämä tuotteet olisivat ilmaisia, se lisäisi tasa-arvoa taloudellisiin tilanteisiin sekä ihmisten välille. Vähävaraisille ihmisille kuukautistuotteiden hinnat voivat olla korkeita, ja se voi viedä suuren osan esimerkiksi ruokabudjetista. Työttömille ja opiskelijoille tuotteiden maksuttomuudesta voisi olla suuri apu. Ikäraja toisi tilanteeseen tasapainon, sillä 25 vuoden ikään mennessä ihmisen taloudellinen tilanne on suhteellisen vakaa ja tietämystä asiaan liittyen on kertynyt tarpeeksi. Olisiko Suomeen mahdollista tulla ilmaiset kuukautistuotteet, tai olisiko mahdollista edes laskea niiden hintatasoa? Onko tästä asiasta ollut keskustelua eduskunnassa?

Puhemies Matti Vanhanen:

Ministeri Sarkkinen.

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen:

Arvoisa puhemies! Kuukautisköyhyys on valitettavasti todellisuutta myös Suomessa, ja se kasautuu erityisesti nuorille naisille. Meillä on tietysti sosiaaliturvajärjestelmä ja toimeentulotukijärjestelmä, jotka turvaavat toimeentuloa, mutta silti moni, erityisesti nuori, kamppailee näiden kustannusten kanssa, mitä kuukautissuojien ostamisesta koituu.

Olisi tietysti ihanteellista, että nämä tuotteet olisivat maksuttomia varsinkin nuorille, mutta yhteiskunnassa on paljon menokohteita ja priorisoitavia asioita ja vielä tähän mennessä tämä asia ei ole edennyt, mutta siitä on kuitenkin puhuttu. Asiasta on puhuttu myös eduskunnassa. Itse asiassa tein itse viime kaudella lakialoitteen siitä, että kuukautistuotteiden arvonnäkökulmaa laskettaisiin. Moni hyvä asia on tällä hallituskaudella edennyt, mutta tämä asia ei ole vielä edennyt.

Se kertoo ehkä siitä, että tämä politiikka on pitkän matkan juoksua ja joskus asiat etenevät hitaastikin, mutta maailma kuitenkin muuttuu, kun sitä muutetaan, joten kannustan pitämään tätä asiaa esillä myös jatkossa.

Puhemies Matti Vanhanen:

Kiitos kysymyksistä ja vastauksista. Kaikki ennalta videoidut kysymykset on nyt käyty läpi.

Alla de frågor som videofilmats på förhand har behandlats.

Nuorten parlamentin tämän täysistunnon pöytäkirja lähetetään valtioneuvostolle tiedoksi ja mahdollisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Kiitän oppilasedustajia mielenkiintoisista ja tärkeistä kysymyksistä. Päivän ohjelma jatkuu nyt kansanedustajien ja Nuorten parlamenttiin osallistuvien koulujen edustajien virtuaalisilla keskusteluilla.

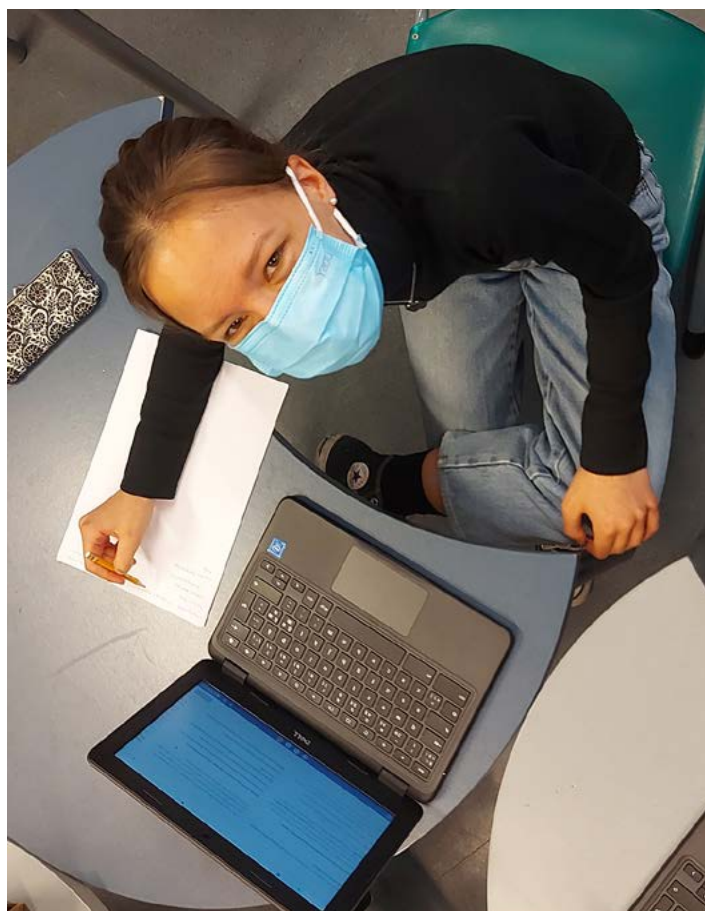
Jag vill tacka elevledamöterna för de intressanta och viktiga frågorna. Dagens program fortsätter nu i form av virtuella diskussioner mellan riksdagsledamöterna och representanterna för de skolor som deltar i Ungdomsparlamentet.

Nuorten parlamentin täysistunto on päättynyt.

Täysistunto päättyi kello 13.16.

NOORA NYGREN

NOORA NYGREN

**Espoon Kaukalahden koulun
Nuorten parlamenttiin
osallistujat seuraamassa
täysistuntoa.**

Ungdomsparlamentets
deltagare från Kaukalahden
skola i Esbo följer plenum.

**Espoon Kaukalahden
koulun toimittajaoppilas
Inka Väyrynen valmistelee
mediatyötään.**

Journalisteleven Inka
Väyrynen från Kaukalahden
skola i Esbo förbereder
sitt mediarbete.

HANNE SALONEN | EDUSKUNTA

Kuvassa oppilasedustaja Anni Pyylampi Länsi-Porin koulusta esittää kysymystä ylioppilaskokeista.
Elevledamoten Anni Pyylampi från Länsi-Porin koulu ställer en fråga om studentproven.

HANNE SALONEN | EDUSKUNTA

Oppilasedustaja Aino Sipilä Vuoniityn peruskoulusta Helsingistä esitti kysymyksen nuorten harrastusmahdollisuuksista.

Elevledamoten Aino Sipilä från Vuoniityn peruskoulu i Helsingfors ställde en fråga om ungas hobbymöjligheter.

HANNE SALONEN | EDUSKUNTA

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä vastasi kysymykseen omavaraisuudesta ja ruokahuollosta kriiseistä.
Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä besvarade frågan om självförsörjning och matförsörjning vid kriser.

HANNE SALONEN | EDUSKUNTA

Forssalaisen oppilasedustajan Aurora Usvan mieltä askarrutti Euroopan räjähdysherkkä tilanne.
Aurora Usva, elevledamot från Forssa, var bekymrad över det spända läget i Europa.

Nuorten parlamentin ohjelmassa oli 25. maaliskuuta 2022 mm. suuren valiokunnan kokous, joka pidettiin etäyhteyksin. Oppilasedustajat osallistuivat tilaisuuteen kouluista ja valiokunnan pj. Satu Hassi (vihr) ja tilaisuudessa kuultavana ollut Ulkopoliittisen instituutin ohjelmajohtaja Juha Jokela Pikkuparlamentin auditoriosta.

I Ungdomsparlamentets program den 25 mars 2022 ingick stora utskottets distansmöte. Elevledamöterna deltog vid evenemanget i skolorna medan utskottets ordförande Satu Hassi (gröna) och Utrikespolitiska institutets programdirektör Juha Jokela var på plats i Lilla parlamentets auditorium.

Vasemmalla kuva tekniikkahuoneesta, jossa tarkkailtiin lähetyksen sujumista.

Vänster en bild av teknikrummet där man övervakade sändningen.

NUORTEN
PARLAMENTTI
2022

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

OPINKIRJO
KEHITTÄMISKESKUS